

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 22 DECEMBER 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

MIDVINTER.

JUL.

SA BRINNEN KLARA, JULENS FAGRA
ljus!

Jag är ett barn, med stora ögon ser jag
mot lända granen, högtidens symbol.
Hvar fann ett hjärta mer af fest i världen,
af upphöjd skönhet och af stilla ro,
än barnet fann, då året lyftes mot
advent och jul?

HEM.

BÄR MITT HJÄRTA HEM, TILL DEN HVITA
bygden.

Städer såg jag och växlande folk och land-
skap!

Nu jag längtar hem till den hvita bygden,
hägnad af furor.

Farande år, hur tomma, hur bittert tomma,
irrande sken och skuggor, som fly och
spridas,
irrande sken, så syntes mig dygnens timmar,
arma på lycka.

Bär mitt hjärta hem till den hvita bygden,
hvilans bygd för värkande, hemlöst sinne!
Bär mitt hjärta hem till den hvita bygden,
hägnad af furor.

ÅKALLAN.

STIG, DU STORM, PÅ DÄNANDE VINGAR
ut,

rensa rymden i sorgernas skumma dal —
skänk den frihet, som alla
drömt genom fimmarnas tal!

Brinn, du stjärna, mäktig ur nattens famn,
led vår irring fram genom gråt och kval —
skänk den klarhet, som alla
drömt genom fimmarnas tal!

Fall, du snö, ur molniga rymden ned,
hägna jorden, som legat så svart och kal,
skänk den stillhet, som alla
drömt genom fimmarnas tal!

VINTER.

VINTERNS STORMIGA NATT MED FLAM-
mande stjärnor
hälsande möter min själ, som längtade
länge,

längtade länge mot köldens
höga och stärkande rymd!

Dygnen ha glidit, en flod som med grum-
liga vågor
sjöng sin eviga sång och söfde mitt hjärta,
söfde mitt hjärta med veka
visor af vemod och vär.

Pilarna skuggade lyst min färd mot det
vida,
skymningen hviskade sakta och lekte på
strängar:

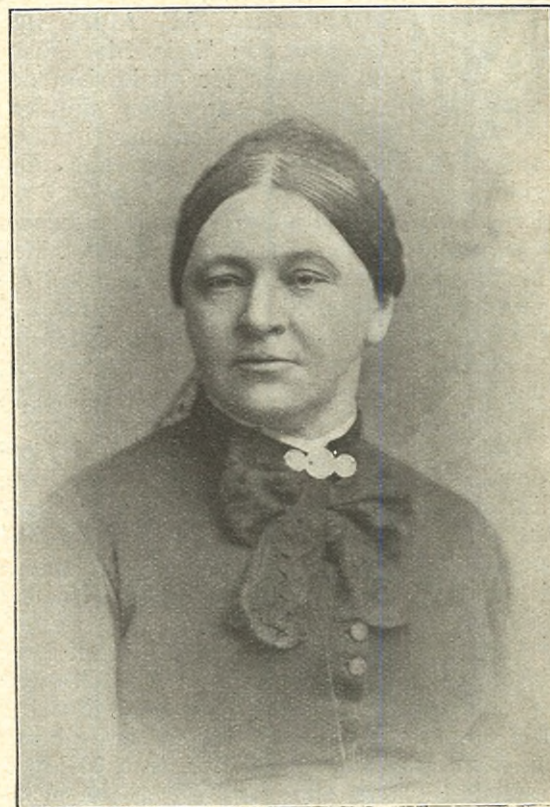
likväl drömde min ungdom
ständigt om vinter och köld,

drömde om mandomens brusande rymd och
om stora
ödsliga stjärnors brand, bevakande färden,
drömde att lösas ur mjuka
fjättrar af silke och guld,

drömde den nordiska drömmen om hemlan-
dets norrsken,
bragdernas norrsken, som spänner sin bro
öfver världen,

drömde att undfå benådad,
vinter, ditt heliga dop.

BERTIL MALMBERG.

Fru Karin Wrangel, född Ehrenstam.

En åttioåring.

N NATIONS HOGA BILDNING
afhänger af kvinnan och hen-
nes ställning. Väl framträder
hon mindre ofta produktivt —
detta emellertid till stor del be-
roende af omständigheternas makt. Men det
är hon som åstadkommer kontinuiteten mel-
lan generationerna, som bevarar och för-
medlar det dyrbara kulturarvet.

En sådan betydande förvaltare af detta
kulturarv är Katharina Maria Gu-
stafva (Karin) Wrangel, född Ehren-
stam, som den 9 dennes fyllde 80 år.

Hon är dotter till statsrådet J. Fr. Ehren-
stam och Constance af Trolle. Både på fä-
dernet och modernet funnos rika anlag. Fa-
dern var en framstående författare i sjömili-
tära ämnen, särskildt i artillerilära; modern,
som endast någon gång på äldre dagar ano-
nymt uppträdde med en eller annan uppsats i
tidningspressen, ägde utpräglade skönlitte-
rära intressen. I ungdomen hade hon en tid
vistats i den gamle gustavianen Leopolds
hus, och sedan hon tidigt blifvit änka var
hennes umgänge på 1840- och 1850-talen
hufvudsakligen i de litterära kretsar, som
man känner från Emilie Flygare-Carléns
Minnen. En ofta sedd gäst i hennes hus var
August Blanche, och härom ha hans biogra-
fer haft åtskilligt att förtälja, ehuru deras be-

Iduns Jubileum-Artiklar

BLAND 80-TALETS MÅNGA REFORM-sträfvanden märktes också en ifrig rörelse inom en del kvinnokretsar i syfte att reformera kvinnodräkten, hvilken då var ett fenomen af fulhet och opraktiskhet.

Det är denna reformrörelse den kända författarinnan fru Gurli Linder på ett underhållande och sakrikt sätt skildrar i efterföljande artikel, som får ett ytterligare intresse genom de äfföljande bilderna.

MIDTDAGARNA AF APRIL 1885 folkvandrade "hela Stockholm" till Börsen för att bevista den ståtliga basar, som dåtidens geniale tusenkonstnär i fråga om att skaffa pengar: Artur Hazelius, därstädes satt i scen. Den lille energiske doktors basarer till förmån för Nordiska museet voro på sin tid verkliga festevenemang. Med okufligt fullföljande af den principen att aldrig låta nöja sig med ett nej där han föresatt sig att få ett ja, lyckades Hazelius värfva för sin tjänst ett flertal af bördens, rikedomens, ungdomens och skönhetens representanter, liksom författare och konstnärer.

Den förnämsta attraktionen under festdagarna 1885 var en fornnordisk ryggåsstuga, lätt att bygga för en man med Hazelius resurser. Synen var ståtlig, och ej minst imponerande voro de stilrogna dräkterna, efter museets modeller komponerade af målarrinnan fru Hanna Winge.

Dessa dräkter slogo så pass an, att flere insändare i pressen uppmanade till ett mera allmänt anläggande af en liknande kostym. I samband därmed diskuterades den gängse kvinnodräktens onaturligheter. Och 80-talets framstegskvinna, alltid ifrig att arbeta på sitt "höjande" och att reformera ännu mera sig själf än sin ställning, tog genast saken på allvar.

Det första initiativet att bringa intresset

rättelser på flera punkter tarfva korrektion. Karin Ehrenstam uppträdde icke som författarinnan; den äldre system Hedvig, sedan gift i Finland (v. Numers), var däremot några år mycket produktiv som novellist samt försökte sig också både på det lyriska och det dramatiska området, den yngre system Sigrid, gift v. Schantz, ägde också en fin penna, som någon gång speisades till en humoresk eller en novellett. Hvad Karin Ehrenstam författat, torde ännu länge stanna inom den frängre familjekretsen. Familjen och sönernas utbildning har framför allt upptagit hennes tid. Vid 22 års ålder ingick hon äktenskap med generalstabsofficeren, sedan öfversten Erik Fredrik Wrangel, som då redan framträdde som kompositör, och hvars sånger "Får du en vän", "I skogen", "Hör hur stilla vinden susar" m. fl. länge hört till våra mest omtyckta romanskompositioner. Wrangel, som snart ägnade sig åt krigshistoriskt författarskap, biträdde vid korrekturläsningen — äfven vid krigsvetenskapsakademiens handlingar, som han under några år redigerade — samvetsgrant af sin maka; och denna har sedermera vid sönernas arbeten ända in till senaste tid likaledes med sitt fina

ETT BLAD UR ÅTTIOTALET RE- FORMKRÖNIKA.

öfver på verklighetens mark togs emellertid — sanningen må erkännas — af en af dåtidens kvinnosaksmän, professor Curt Wallis, som föranstaltade en öfversättning af en amerikansk bok, Reformdräkten, en populär framställning i amerikansk stil, fylld af satir, anekdoter och goda råd. Den svenska upplagan försägs med inledande uppsatser af professor Wallis och fru Winge samt två kolorerade planscher: en klädning ur veckans modejournal och en reformerad hvardagsdräkt, komponerad af fru Winge. Som lös bilaga medföljde ett af samma hand utarbetadt förslag till festdräkt.

Anne Charlotte Edgren i fornnordisk dräkt.

På Handarbetets vänner och fröken Augusta Lundins ateljéer gjordes de första modellerna till dessa reformdräkter, och de blefvo en tid, åtminstone inom en mindre krets, moderna. Bland dem som buro dylika — och gjorde det väl — märktes författarinnorna A. Ch. Edgren och Alfhild Agrell samt professor Sonja Kovalevsky. I en charmant festdräkt af röd sammet och gult siden — troget kopierad efter fru Winges målning — uppträdde professorskan Calla Curman.

Augusta Lundin ställde sig som nämndt till en början sympatiskt till reformdräkten. Men så kom åtskillig smaklöshet fram äfven i dessa klädningar, och man fick upplefva ohyggliga färgsammanställningar och fasoner. Det var då fröken Lundin till sina springflickor sydde de i afseende på fulhet mest raffinerade reformdräkter man gärna kunde fundera ut: rödgula med svarta bårder. Och sedan deras bärarinnor några veckor dykt gata upp och gata ned i dem, hade försöken att införa denna reformdräkt fått dödsstöten något förr och kraftigare än den kanske eljes fått.

Men de hygieniska, praktiska och estetiska skäl som andragits för en dräktreform hade fallit i god jord. Och så togo några intresserade damer saken om hand och utlyste ett möte i april 1886, på hvilket beslöts bildande af Dräktreformföreningen, med

omdöme och sin skolade smak bistått rådgivande och understödjande. År 1865 flyttade familjen till Växjö, och där har öfverstinnan Wrangel äfven framträdde i en mängd allmännyttiga företag, särskildt för lindrande af nöden och anskaffande af arbetsförtjänst åt de fattiga. Så t. ex. bildade hon jämte Gunnar Wennerbergs maka i detta syfte föreningen Arbetsflitens vänner, i hvars framgångsrika verksamhet hon under ett fjärdedels sekel varit själen.

Vid sidan om denna verksamhet för familjen och för det allmännyttiga har läsningen varit hennes käraste sysselsättning, och den har omfattat icke blott vitterhet, utan särskildt historisk-biografisk litteratur och äfven religionsvetenskaplig. Med vaken och skarp intelligens följer hon alltjämt under sena ålderdomen med på dessa områden af både den inhemska och den utländska litteraturen. Med dessa sina studier och med sin rika lifserfarenhet har hon utbildat en världsuppfattning, som genom sin själfständighet och sin fördomsfrihet torde vara ytterst sällsynt vid hennes år och i hennes ställning.

Den vördade gamla har firat högtidsdagen i en talrik krets anförvanter och vänner i Växjö. —T.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	» 3.50	Halft år.....	» 4.25
Kvartal.....	» 1.75	Kvartal.....	» 2.25
Lö-n-r.....	» 0.12	Lö-snr.....	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästernamnelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 402.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
25 öre efter text.	
30 öre å textsida.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

syfte att "verka för antagandet af en med hälsans fordringar fullt öfverensstämmande dräkt". Särskildt skulle arbetet rikta sig på reformerandet af underdräkten. Man var nog klok att inse, att klädningarna alltid skulle komma att lämpas efter det gängse modet.

Som ordförande vid detta möte fungerade Ellen Key. Till föreningens ordförande valdes fru Kerstin Bohman, till vice ordf. fru Hanna Palme; kassaförvaltaren blef fru Natalia Frölander och sekreteraren professorskan Boklund och fröken O. von Sydow. Bland öfriga styrelseledamöter

märktes professorerna Scholander och Jolin, doktor Karolina Widerström, fru Nanna Bendixson, doktorinnan Anhild Arwedson samt lärarinnorna Sally Högström och Helena Palmqvist.

Vår tids kvinnor förstå näppeligen, att de feminina underkläderna kunde bli föremål för en hel förenings reformarbete. Men låtom oss minnas hur den tidens kvinnodräkt såg ut. Getingmidjan var så godt som obligatorisk och snörlifven riktiga fortyrredskap.

Grupp från den stora basaren på Börsen 1885. Från vänster till höger: herr Borgen (norman), fröken Mia Carlsson, fruarna Carlström, Alfhild Agrell, Anne Charlotte Edgren, Calla Curman, Maria Björnström, Signe Mittag-Leffler, fröknarna Anna Kempe, Anna Scholander, fru Gerda Vult von Steyern. Liggande Ragnar Wieselgren.

Dessutom buros en massa bastanta underkjolar. Till en anständig utrustning hörde minst tre sådana: en stickad yllekjol, en hvit mellankjol och en moaré- eller klädeskjol — alla med dubbelt tyg i linningarna, så att man hade en riktig ekvatorialzon kring midjan. Strumpebanden knötos nedanför knäet. Kängorna voro högklackade, hade resårer och voro lika för höger och vänster fot.

interpellerades. Med ledning af teckningar i den amerikanska boken gjordes s. k. reformlif, som för att bli begärliga syddes i korsett-tyg och med snodder i sömmarna. Underkjolarna ersattes med en "delad kjol", som för att kunna föra ut klädningen tillräckligt försågs med en hög plissé. Äfven de intimaste plaggen skulle ju reformeras, och s. k. combinations blef förenin-

Klädningslifven voro stramt åtsittande, fodrade och hade fjädrar insydda i hvarje söm. En tid voro ju också trikålif moderna. Som turnyr användes en tageltygsställning eller en vadderad kudde. I foderkjolen sutto breda fjädrar som medelst resårband fördes tillsammans i halfcirkelform och åstadkommo den moderna vickningen.

Den nya föreningen grep verket an med storartad energi och lyckades väcka stor uppmärksamhet samt vinna både intresse och pengar. Bland mecenaterna märktes drottningen, professor Wallis och stiftelsen Lars

Hiertas minne. Nya modeller diskuterades, syddes, förkastades eller antogs. Läkare inledning af teckningar i den amerikanska boken gjordes s. k. reformlif, som för att bli begärliga syddes i korsett-tyg och med snodder i sömmarna. Underkjolarna ersattes med en "delad kjol", som för att kunna föra ut klädningen tillräckligt försågs med en hög plissé. Äfven de intimaste plaggen skulle ju reformeras, och s. k. combinations blef förenin-

Till vänster reformdräkt (hvardags-), till höger reformdräkt (fest-) komponerade år 1888 af fru Hanna Winge, i midten det samtidigt rådande parismodet.

KLÄDNINGAR till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfläckade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN. *Modernaste. Finpappersbruk.*

Specialiteter: *Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.* *Iduns textpapper tillverkas af Klippan.*

! NU ÄR TIDEN!

att verkställa prenumeration på

IDUN för det nya året,

om Ni vill vara förvissad om att redan från 1 januari ordentligt erhålla Er tidning. Postverket är nämligen framme för årsskiftet så öfverhopadt med arbete, att man särskildt bedt oss inpränta önskvärdenheten af att abonnemang, som skall taga sin början med ingången af nästa år, verkställas redan

i midten af december.

marken. En manlig deltagare råkade i sitt förslag till resolution säga, att damerna skulle förbinda sig att bära "10-centimeterskjolar", a lapse of the tongue, som föranledde en lustig karikatyr i Söndagsnisse. Likaså skämtades det med att en af förespråkarna för reformen hette — Sebenius. I Göteborg anmodades undertecknad, som då var där för skoldräktens räkning, att referera stockholmsmötenas resultat. Diskussionen efteråt saknade ej medvetet komiska poänger. Så t. ex. framhöll doktor Gustaf Ekman den eldfara de släpande kjolarna ovillkorligen förde med sig, då däri ju kunde fästna på gatan kastade brinnande cigarrstumpar! Själff erhöj jag i någon kyfisk tidning därnere en förfrågan hur mycket jag hade befaldt af min skomakare för att resa land och rike omkring och förorda korta promenadjolar.

I Stockholms-utställningen 1897 deltog föreningen med en kollektion af alla sina modeller och erhöj silfvermedalj. På världsutställningen i Paris år 1900 förvärfvade den bronsmedalj för sin skoldräkt.

När Dräktreformföreningen varit verksam i sjuåttio år, upplöstes den definitivt efter att ha rönt sådana sammanslutningars vanliga öde att småningom afmattas och afsomma. Dess åtagna värf var ju också egentligen fylldt, och utvecklingen hade i viss mån gjort dess arbete öfverflödigt. Profetiorna att kunskapen i hälsolära, sporten och behovet af en arbetsdräkt skulle tvinga kvinnan att kläda sig på ett rationellt sätt, gingo alltmera i uppfyllelse. Att Dräktreformföreningen emellertid i sin krafts dagar utförde en välbehörlig och gagnande gärning erkännes nog af alla dem som arbetade inom och med den, liksom att den skref ett ej alldeles oviktigt blad i åttitalets reformkrönika.

Fästän föreningen redan var upplöst, fördes dess skoldräkt till London vid den tredje internationella skolhygieniska kongressen sommaren 1907. Undertecknad demonstrerade där alla dess modeller och hade att glädja sig åt ett mycket stort intresse för deras räkning, och de föranledde en liflig diskussion på engelska, franska och tyska. En af de engelska läkarna sade, ej utan en liten udd i skämtet — den svenska gymnastiken hade förut på samma sektion höjts till skyarna — "Det tycks, som om "that funny little country" skulle ha någonting att lära oss i — allt!"

I en bok om den kvinnliga klädedräkten läses, att åttitalet var "blåstrumpornas och emancipationsdamernas tidevarf" och vidare, att kvinnorna då trodde sig om att kunna göra allt lika bra som männen och åtskilligt ändå bättre. Dessa omdömen bestyrka den sanningen att man aldrig känner

Dräktreformföreningens första skoldräktmodell.

någon tid sämre än den som gått närmast före ens egen. Ty menas med blåstrumpor skrifvande och så kallade litterärt intresserade damer, så är deras antal väl nu sjudubbelt mot då, och förstår man med emancipationsdamer kvinnosakskvinnor, så voro den handfull af dem som i de allvarliga tiderna lefde och verkade allt annat än experter på modefrågor. Och ingalunda kunde de berömma sig af, ej heller eftersträfvade de äran af att sätta någon prägel på sin tids kvinnodräktsmod, och sannerligen den här meddelade bilden af en modern åttitalsdam ger intryck hvarken af blåstrumpa eller emancipation. Och öfverlägsenheten mot det manliga könet — hvar fanns den? Nog le vi som då voro med åt dylika påståenden. Ty hvad som under åttitalet först och sist predikades var nödvändigheten af en helt annan uppfostran för kvinnan, liksom hennes oförmåga att sådan hon var mäka de nya uppgifterna ideligen framhölls. Kom ihåg, att Sophie Adlersparre, ledarinnan af dåtidens kvinnorörelse, bildade Fredrika Bremer-förbundet på programmet "kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt* såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende". Kom i våra dagar med ett sådant program för en kvinnoförening! Nej, det torde dröja, innan kvinnorna gripas af en sådan reformiver i fråga om sig själfva som under åttitalet. Och af denna reformanda var den här skildrade Dräktreformföreningen en af de många ytt-ringarna.

GURLI LINDER.

ADVENT.

ETTA BERÄTTADE MORMOR om sin syster och hennes ungdomsälskade, och detta lyssnade vi till med underfulla sinnen.

Han var sjöman, hennes ungdoms älskade, och färdades långa vägar öfver hafven, men då han kom hem, gladdes de alltid åt hans käcka berättelser om allt han sett och upplevat, ty han var frisk som hafvet själf, och de kände det som hade en lifvande vind strukit fram, då han var ibland dem.

Anna-Maria, så hette mormors syster, hade älskat denne yngling så långt hon kunde minnas tillbaka, medan hon ännu var en liten lös och han klättrade upp i körsbärsträden och kastade ned de röda bären åt henne — nu var han blifven sjökapten och ute på sin första långtur med eget fartyg.

* Kurs. af G. L.

Innerdräkt för skolflickor.

gens modell. Som det var i jägeryllets glansperiod man lefde, förordades visserligen att göra dessa af ylle; dock vågade sig föreningen på att införskrifva sådana i Lahmannstrikå, ett då här okänt fabrikat. I protokollet läses om denna modell: "Styrelsen godkände ej fullständigt den förevisade modellen, utan ansåg, att den för att kunna anses fullt hygienisk borde vara höghalsad, ha snäfvare ben, knäppas kring fotknö-larna och vara långärmad". Något skönhetsvärde kan man ju inte säga, att den beskrifningen anger.

Så var det skofrågan. En fäflan utlystes för att få löst det kinkiga problemet, om olika sko för höger och vänster fot och för att få resårerna ersatta med knäppinrättning. Nio skomakare dellogo, och tre prisbelönades. Som domare fungerade professorerna Heyman och Wallis och professorskan Jolin.

Föreningens nästa uppgift blef en skoldräkt, hvars förnämsta nyhet var underkjolarnas ersättande med gymnastikbyxor. Det var på den tiden ej ovanligt, att en skolflicka bar på en underkjolvikt af 4 kilo. Denna skoldräkt vann mycket erkännande, utställdes landet rundt — bl. a. demonstrerades den i Göteborg och Uppsala af undertecknad — och erhöj silfvermedalj på en utställning i Petersburg. Dessutom gjordes modeller till kläder för späda barn, kokkläder och en mängd andra för olika ändamål. Föreningen arbetade med outtröttlig energi genom föredrag, utställningar, ombud i landsorten, mönster- och modellförsäljning. Doktor K. Widerström demonstrerade modellerna inför Läkarsällskapet, och där föreslog en sanguinisk själ att öfversätta föreningens broschyr till franska för att påverka de franska moderna. I en typisk 80-tals sammanlutning, nämligen "Föreningen för befrämjande af ett naturligt lefnadssätt" diskuterades skoldräkten mycket lifligt.

Efter några år upptogs föreningen som en sektion i Fredrika Bremer-förbundet.

När föreningen varit verksam i tio år uppsöktes den af fröken Kristine Dahl från Norge, som demonstrerade ett af henne utarbetadt reformsystem. Bl. a. slopade hon allt hvad reformlif hette — de kunna, menade hon, nog med full rätt missbrukas lika väl som snörlif — och ersatte dem endast med ett litet bröstband efter antik modell. Dessutom hade fröken Dahl vågat sig på en reformklädning. Firman K. M. Lundberg sydde hennes modeller, och stockholmarna fingo för en kort tid "Kristine Dahls-feber".

Bland mera muntrande episoder i föreningens verksamhet må nämnas korkjolsmötena. Det var på den tid då släpkjolar voro moderna äfven till promenad. Föreningen utlyste ett möte, som på grund af den stora tillströmningen måste upprepas. Där diskuterades ända fram mot midnatt. Listor trycktes, och påtecknarinnorna förbundo sig att bära promenadjolar 10 centimeter från

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

Driftiga kommissionärer

å alla platser, där vi förut icke äro representerade, antagas mot hög provision. Tillskrif genast
IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

Hemma hos föräldrarna lade Anna-Maria sista handen vid sin utstyrelse och beundrade med sitt ljufva leende systrarnas broderier till brudlakanen — ty när Jan Erik denna gång kom hem, skulle bröllopet stå.

I det gula huset med trädgårdstjappa omkring, ej långt från föräldragården vid hemstadens bredaste gata, skulle de flytta in, och när Anna-Maria i moderns sällskap ordnade därinne, låg ett skimmer öfver hennes ljusa drag, som nästan gjorde mormorsmor ängslig: "Du ser ut, som skulle du flyga från oss, barn!" sade hon — men Anna-Maria log till svar: "Jag stannar nog på jorden, så länge Jan Erik blir här," sade hon helt stilla.

"Du älskar honom mycket, Anna-Maria?" sade mormorsmor och strök öfver hennes hår.

"Lilla mor, lilla mor!" svarade Anna-Maria blott, men i hennes ögon såg mormorsmor någonting, som gaf henne ett sting i bröstet, då hon tänkte på, hvilket vanskeligt yrke, Jan Erik Brandt dock hade utvalt åt sig.

I början af november väntades båten hem, och i adventstiden skulle bröllopet stå, det passade bäst för sjömän att njuta lyckan vin-tertid.

November månad kom, men fartyget hördes ej af. I rederiet hyste man den första tiden ingen oro, det vore intet ovanligt med dröjsmål denna årstid — men synd om Brandt att bli fördröjd just den här gången, det fick medges.

Firmans chef, den gamle konsuln, som kände Jan Erik redan såsom pojke, klapade Anna-Maria på kinden och tröstade henne med, att återseendets fröjd blefve än större efter dröjsmålet, och Anna-Marias kind fick igen sina grannaste rosor, då hon mötte konsulns skälmaktigt glimmande blick.

Och tiden led, men inga tidender om båten kommo, underrättelser från hafvet voro den tiden svårare att få än nu, och mycket annat än att vänta kunde man ej taga sig till.

I Anna-Marias unga ögon begynte där komma någonting spändt, liksom bundet, någonting, som väntade på lösning och förklaring, och med växande ängslan såg mormorsmor huru kinderna började bli tunna — men icke mycket talade Anna-Maria om, hvad inom henne rörde sig denna tiden.

I hemmet växte oron stark, men dess uttryck dämpades af hänsyn till henne, det närmast gällde, och bröllopsberedelserna bedrefvos såsom ämnadt var, om ock det skedde mera som i smyg och talades om med lågmälda röster, då Anna-Maria hörde det.

Om nätterna hven blåsten genom hamnstadens gator, och mormorsmor och Anna-Marias systrar vände sig i sina bäddar och önskade dagen ville komma, då omsorger i hus och hem öfverröstade vindens gälla stämman.

November gick, december kom och första adventsöndagen bröt in öfver jorden — då hade man väntat trenne långa veckor!

Det var en strålände solsöndag detta, med hårdt frusen barmark och tunn isskorpa öfver vattensamlingar och dammar, och genom luften, som den dagen hade kristallens klarhet och som var så stilla, som om där bildats något underbart, ljödo kyrkklockornas manande röster. Med psalmboken i hand trädde Anna-Maria öfver tröskeln från sin kammare.

"Är du ej för trött att gå i kyrkan, barn?" frågade mormorsmor och såg på henne. Det skulle varit Anna-Marias första lysningsdag detta, och mer än en gång hade mormorsmor strukit tårarna bort ur ögonvrån denna morgon.

"Lilla mor, jag är ej trött," i själfva verket hade Anna-Marias röst ett annat tonfall än

INTET SVENSKT HEM

som vill stå i kontakt med de ledande kulturella och konstnärliga krafterna i vår samtid och vårt land kan undvara

IDUN FÖR DET NYA ÅRET.

"De svenska hemmens, de svenska kvinnornas förnämsta organ". — "Afjordt den bäst redigerade af våra periodiska tidskrifter." — "Står i förbindelse med så godt som alla de främsta personligheterna på vetenskapens, konstens, litteraturens och andra kulturella områden." Se där ett par, tre korta utdrag ur pressens enhälliga dom!

Prenumerera snarast!

det matta, sväfvande, där under sista tiden funnits, "jag har i stället just en stor, stor glädje inom mig denna dagen."

"En glädje?" de sågo henne spörjande in i ögonen, hon nickade emot dem.

"Jag känner så," sade hon, "och därför går jag nu att sjunga Hosianna med församlingen."

De skakade på hufvudet, ty de förstodo henne ej, men systrarna följde henne till kyrkan och sutto på hvar sin sida om henne i den smala bänken, allt medan de stämde in i Hosiannahymnen.

Just då den sista tonen klingat ut, fäste mormor ögonen på Anna-Marias anlete, och aldrig, så sade hon oss barn, såg hon sedan någon, hvars blick lyste så som Anna-Marias i den stunden. Hon satt med hufvudet lutadt bakåt mot bänkens ryggstöd, hennes ögon voro riktade mot korfönstret, där solstrimman sken in, och hennes halföppna läppar logo — "hon ser visst himmelen öppen!" for tanken genom mormors själ.

I nästa ögonblick hviskade mormor nästan ofrivilligt i systemens öra: "hvad ser du, Anna-Maria?" och hörde henne svara: "jag ser, vi råkas snart, Gud är god!" och fastän mormor undrade, om det inte vore förmålet af Anna-Maria att under gudstjänstens heliga stund tänka på sin jordiska kärlek, så förnam hon dock en känsla af underbar fröjd vid åsynen af systemens strålände ögon.

Och i djupet af sitt hjärta fick mormor också en förnimmelse af, huru Anna-Marias jordiska kärlek i själfva verket var sammanväfd med hennes innersta jag och icke stod att skilja från kärleken till Gud, om hon ock till det yttersta hade ansträngt sig att göra detta.

De trädde ut ur kyrkan, de sågo från höjden där den låg, ut öfver hamnen med dess stilla vatten, öfver fartygen, som hvilade där efter stormiga färder, och hän öfver stadens låga trähus, ur hvars skorstenar röken sakta steg upp mot adventsöndagens klara luft — sabbatsro låg öfver samhället och sabbatsro härskade i människosinne, men med förundran betraktade systrarna åter Anna-Marias anletsdrag, där den stora glädjen lyste.

Hos henne syntes ingen oro råda mer, blott en underbar lycka, men i deras sinnen steg spänningen på nytt; hvad hade Anna-Maria denna natt och denna morgonstund

förnummit, och hvad skulle denna dagen för dem alla innebära? frågade de sig.

Vid inträdet i hemmet möttes de af fars och mors och broders sorgsna ögon. Midt i salen stod gamle konsuln själf och tryckte deras händer, hans ansikte var blekt, och vid åsynen af de tre systrarna på rummets tröskel, tog han hastigt afsked med ett lågmält: "Gud styrke henne att bära det!" hvilket kom mormor att med ena handen fatta om dörrposten till stöd — ty hon förstod, hvad dessa orden inneburo.

"Mitt barn, mitt kära barn, konsuln kom själf för att berätta det — de ha fått underrättelser nu — vår Herre har så velat — —" far sträckte armarna för att draga Anna-Maria till sig, men dottern stod rak framför honom och såg med vidöppna ögon ut i rymden: "så var det menadt!" sade hon med röst som klaraste kristall, "jag trodde det, jag visste det, jag såg det. Hosianna — lofvad vare Gud!"

"Hvad såg du, barn?" mormorsmor fattade i ångest hennes arm — Anna-Maria såg ut som tänkte hon sväfvat bort ifrån dem nu igen.

"Honom såg jag," svarade Anna-Maria med samma underbara röst, "i denna natt — i denna adventstiden få vi råkas!"

Hon vacklade, kroppen sviktade väl under slagets tyngd, om ock anden höjde sig mer lefvande än någonsin i denna stunden, far slog armarna om hennes skuldror och orden bröto oemotståndligt fram öfver hans läppar: "Anna-Maria, barnet mitt, gå ej ifrån oss!" bad han.

"I adventstid, då råkas vi, Hosianna, Gud är god!" dessa voro de sista medveina orden, de från hennes läppar hörde, så berättade mormor för oss barn. Några ögonblick därefter lade de henne som en bruten blomma på soffan, och hvitare än öfverdraget där lyste hennes anlete emot dem. Broder ilade ut efter läkare, tjänstefolket kom in och allas ögon hängde fast vid det hvita anletet och vid leendet, som dröjde på dess läppar.

"Här har ett blodkärl sprungit sönder, hon var för spröd att bära detta slag," sade läkaren, då han böjde sig öfver Anna-Maria och lyssnade till hennes hjärtas matta slag.

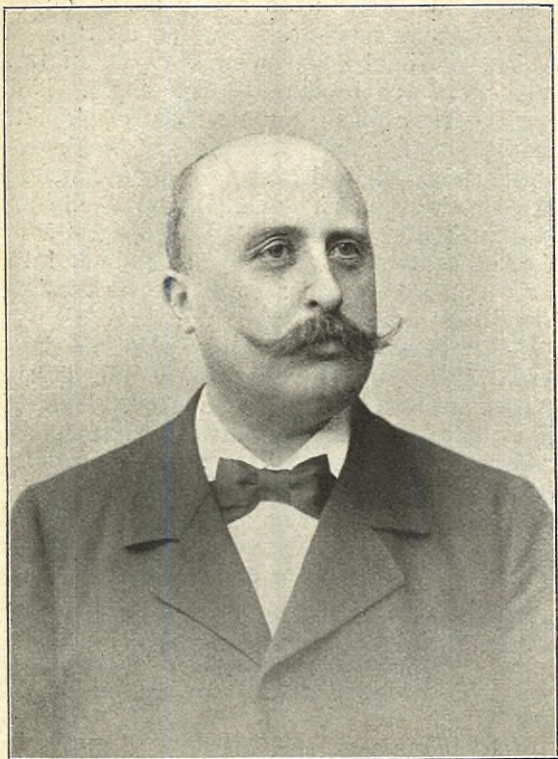
Men Anna-Marias blickar strålade och Anna-Marias läppar logo, och just då middagssolen kastade en knippa strålar öfver salens golfstolar, tyckte de sig höra en sakta jubelklang igenom rummet.

De älskade henne alla utsägligt, men ändock fälldes ej en tår ibland dem i den stunden, och när glansen i Anna-Marias unga ögon brast och mormorsmor lutade sig ned och tillslöt sin älsklings ögonlock, logo hennes läppar nästan lika ljufft som Anna-Marias egna — så berättade mormorsmor för oss.

Ty de förstodo detta, att Anna-Maria sett en skymt af det osägliga, det ofattbara redan innan hon gick öfver gränsen till det land, där hon därefter hörde hemma, och att fröjden i hennes jubelrop: "Hosianna, Gud är god!" ännu dröjde kvar i leendet kring hennes läppar — "och sådana skall man ej gråta öfver," sade mormor.

Och när de sedan stodo samlade kring Anna-Marias graf och sågo hennes hvita hvilobädd sänkas ned, sjöngo de ånyo Hosiannahymnen, ty det ville mormorsmor, och icke en enda röst bland dem, som älskat henne allra mest, fanns där, hvilken bröts af tårar. De sågo alla för sin inre syn den stora glädjen lysa fram ur Anna-Marias ögon — "och sådana skall man ej gråta öfver," det visste de.

GUNHILD PALMÆR.

Johannes Svanberg 60 år.

HAN TILLHÖR STOCKHOLMS mera bekanta typer. Ni kan se honom hvarje förmiddag komma gående utför Sturegatan och Biblioteksgatan samt sneda Kungsträdgården, för att försvinna i trappuppgången till Kgl. teaterns kansli. Hans personlighet präglas af en urbanitet, som aldrig låter sig rubbas, på samma gång han är den strängt korrekta ämbetsmannen ut i fingerspetsarne. Men dubbelsysslans, sekreterare och kassör, vid en så omfattande institution som Kgl. operan kräver helt visst en förmåga med Johannes Svanbergs stränga ordningssinne och detaljsyn. Rent affärsmässigt taget kan ju operans drift jämföras med de största industriella företagen i landet, hvadan det inte är något lekverk att förvalta de penningssummor, hvaraf operans till åtskilliga hundratal uppgående personer bero.

Sekreterarsysslans lär väl heller inte vara någon sinekur. Att korrespondera med världsberömda divor, tenorer och komponister och inte trampa deras högvälboreheter på tårna — därtill behöfs antagligen något af den diplomatiska stilen, som endast förvärfvas i hofluften eller bakom de politiska kabinetternas deubattanger, och som operans sekreterare ej är alldeles främmande för den förra, kan han helt säkert konsten att lämpa sina ord efter förhållandenas kraf.

Johannes Svanberg är teatermänniska från topp till tå. En gång drömde han väl att spela komedi på de bräder, som föreställa världen, men han föredrog snart att lämna rampskenet och sluta sig till scenens osynliga krafter, öfvertygad om, att där var hans plats och att i den ställningen skulle han bli nyttig. Sålunda började han som andre regissör vid Mindre teatern 1882, kom året därefter till Stora teatern i Göteborg, hvarest han blef både regissör och sekreterare. År 1890 dök han ånyo upp på hufvudstadens horisont, blef kamrer och sekreterare vid Vasateatern, som då var en mycket gouterad operetscen under hrr Warberg & Strömbergs direktörskap. År 1896 antogs Svanberg till sekreterare vid Kgl. teatern, och två år senare erhöill han jämväl kassörsbefattningen vid samma scen.

Men hans maktpåliggande verksamhet inom teaterkansliet lämnar honom likväl tid öfrigt att befatta sig med åtskilligt annat,

som står i samband med scenkonsten. Varmt intresserad teaterhistoriker, sysslar han sedan länge med en fortsättning af F. A. Dahlgrens "Anteckningar om Stockholms teatrar". Svenska teaterförbundet räknar honom som en af sina stiftare, och själf tog han 1899 initiativet till Musikhistoriska museet, hvilket nu, tack vare hans energi och omvårdnad, nått en vacker utveckling. Hans dröm om ett teaterhistoriskt museum håller jämväl i dessa veckor på att bli en gripbar realitet.

Nu, på själfva juldagen, fyller denne älskvärde och verksamme Thaliason 60 år. Själf känner han sig som 40 och knappast det, och porträttet här ofvan bekräftar också, att lifvet varit mycket skonsamt fram med honom. Glad och god som han är, kringslutes han af en stor vänkrets, hvilken af hjärtat önskar att det nya decennium, vid hvars gryning han står, skall skänka honom lifvets gunst ogrumlad och bevara hans verksamhetslust som hittills. Ty mänskligt att döma har han ännu åtskilligt outrättadt.
E. H-N.

Spalten om böckerna.

LYDIA BOR HOGT ÖFVER STADEN, och hennes fönster se ned på den. När en, som älskar henne, ser ljuset lysa matt ur de fönstren och finner dörren stängd, går han bort i en skog och skjuter sig en kula för pannan, och en annan "går till en krog och super förfärligt". Lydia är den kvinna, som männen drömma om, som de älska genom hela lifvet och som de någon gång dessemellan anklaga och förbanna. Han, som älskar henne längst, har knappast rätt att anklaga. Han lämnade henne af feighet åt sitt öde, när hon värnlös och ung sökte skydd hos honom, och den man som först gjorde henne till sin hustru, dödade hennes känsla för sitt kvinnovärde. Så blef hon till den hon är. Nu är hennes makt oemotståndlig, och hon vinner af männen hvad hon inte längre själf är i stånd att ge: trohet. Denna framställning af hufvudinnehållet i Hjalmar Söderbergs bok *Den allvarsamma leken* är inte alldeles oafsiktligt färgad af partisynpunkter. En feminist kan ha rätt att anlägga dem i ett fall, där en man utan tvekan kommer att se ett tydligt bevis på kvinnans mindervärdighet. Inke att författaren anlägger en stridssynpunkt eller öfverhufvud taget någon, som har med moralen att göra. Kanske är det just frånvaron häraf, som eggjar till moraliska reflexioner. Och så ledes jag af motsatsen att tänka på en annan bok, som jag nyligen läst och där det står taladt om "människornas djupaste plikter mot hvarandra". Personerna i "Den allvarsamma leken" veta intet om de plikterna. Hur skulle de veta? "Man väljer inte sitt öde", sin hustru eller sin älskarinna. Man "tar emot" alltsammans och är därmed utan ansvar. Det befrämjar en dygd. Man blir tolerant mot andra, som inte heller valt sin tillfälliga och i grunden så meningslösa roll i tillvarons tragikomedi. Det finns visserligen de som ännu påstå, att människan äger att göra ett val, att den moraliska lagen är allmängiltig och klar och att samvetet är dess vittnesbörd för hvar och en, men när Arvid Stjärnblom i "Den allvarsamma leken" läser de orden i en bok, undrar han, om författaren är riktigt klok. När han senare står bland spillrorna af sitt lufs olycksöde läser han på en gammal grafstens orden: *Ära — Skyldighet — Vilja*. Han kan stå och stirra på dem, han vet inte hur länge, men förfat-

laren förråder inte hans tankar. Är det saknad eller undran, undran öfver att de orden en gång haft en betydelse eller saknad öfver att han aldrig förstått den.

Med allt detta är "Den allvarsamma leken", förutom ett arbete prägladt af författarens konstnärliga mästerskap, en i sin mildt sorgbundna skämtsamhet älskvärd bok, och när läsaren en gång för alla insett, att "den moraliska lagens allmängiltighet" af en eller annan anledning inte existerar för dess handlande personer, lär han sig att uppskatta dem ändå. Han konstaterar med tillfredsställelse, att de inte äro utan de naturligt älskvärda egenskaper, som blomstra oberoende af moralen och som ofta tillvinna sina öfware större allmänna sympatier än den mest ihärdiga dygd.

Per Hallströms bok *Nya Noveller* är *Den allvarsamma lekens* antites genom samlingens första och mest betydande berättelse: *Tillfällighetens mystik*. Läst i sammanhang med den förra boken, verkar den genom en tillfällighet ren polemik. En människa kan, är författarens tes, en längre eller kortare tid, existerande på ytan af sjäslifvet, finna sig tillrädda med en enbart estetisk lifssyn, men i de afgörande stunderna, då hon tvingas undan från sina intellektuella forskansningar till det djupa inom henne själf, där hennes öde trots allt afgöres, skall hon återfinna de enkla och ofrånkomliga lagar bestämmande godt och ondt, från hvilka hon länge trott sig oberoende, och hon skall gå under eller räddas i enlighet med sin lydnad för dem. Denna tes inlägges i en psykologisk studie, hvars skärpa i enskildheter är beundransvärd. Man skulle dock kunna göra den anmärkningen, att den unga kvinnan i berättelsen alltför utslutande är en produkt af tidsandan. Finnas sådana i själfva verket annat än i böcker? Hos de empiriska gestaltningarna korrigeras väl i själfva verket den konstruerade idealbilderna af de flera eller färre individuella särdragen. Sådan denna bild är, är den i alla handlinger tecknad med gripande konsekvens. *Tillfällighetens mystik* såväl som bokens öfriga noveller är ett nytt utökt prof på författarens konstnärliga gestaltsförmåga och förnäma språkkonst.

Ludvig Nordström har skrivit "en fin och oskyldig roman", som han kallar *Ankarsparre*. Han erkänner med ledsnad, att hans föregående böcker inte varit fina och oskyldiga, men genom *Ankarsparre* tänker han försona gamla synder och återvinna "de kungliga svenskarnas" aktning och vänskap, som han i afsevärd mån förverkat. Jag är rädd, att hans framtidshoppningar äro öfverdrifna. I den nya boken har han råkat något hårdhänt vidröra ett nyfödt och af många förhoppningar hälsadt hjärtebarn: den nationella hänförelsen. Hur kan herr Nordström tro, att de svenskar, som så djupt missförstodo "Landsorlsbohemens" sedelärande afsikt, skola tillåta, att deras nya nationalstolthet afklädes sin paraddräkt och i sin nakenhet befinnes vara inte en styrka utan en svaghet. Den, som uttalar en sådan hädelse, kommer att för alltid för sig tillsluta de nationellt hänfördas hjärtan. Därmed komma de också att till sin egen skada, med en nationell ed, afbryta läsningen af den nya boken. De komma aldrig att göra den underbara professor Wohlgemuths bekantskap och af honom införas i den upphöjda rymd, där Plato, Boström, Geijer och andra utvalda andar dväljas, där skillnaden mellan folk, nation och stat klargöres, och där den nationella hänförelsen visar sig vara endast en barbarisk föregångare till en stor och ädel känsla,

och där den svenska statsidén lyser i sin ovanskliga glans.

Det är främst som dramaturg Einar Smith gjort sitt namn väl känt. Nu kommer han med en större roman *Rönnkrantzarnas stad*. Det är en gammal västkuststad han skildrar med en del goda förutsättningar att lyckas. Han har kunskap, historisk och anekdotartad, förmågan att uppfatta typer och ge åt en händelse den rätta bakgrunden. Men han har inte nöjt sig med att ge stadens och dess urinvånarens historia. Han har inflikt i den en novell, i och för sig förtjänsfull, om två utbördingar och deras kärleksöde. Och detta har enligt min mening förskjutit romanens proportioner och skadat helhetsintrycket. *Rönnkrantzarnas stad* är inte den stämningssmältade bygdekrönika den kunde blivit, och Dagmar de Rous och kandidat Åströms käcka flirt och förälskelse hade med större fördel berättats i en fristående novell. En jämförelse mellan den nya boken och den mogna konst, som kommer till uttryck i författarens sista skådespel väcker en förmodan, att *Rönnkrantzarnas stad* är ett i oriktig ordning publicerat ungdomsmanuskript.

Olof Högberg avslutar i *Utbölingar* den tricykel af arbeten, som skildra Norrlands sista halfsekel. Med allt erkännande af berättelsens framstående förtjänster, då den rör de "naturligt" lefvande Norrlandsborna, torde man nödgas reservera sig mot åtminstone den litterära verkan af den öfvernaturligt lefvande herr Gründermans presentation. Den af författaren starkt markerade skillnaden mellan vidskepelse och tron på de personifierade onda andemakterna, saknar också en tillfredsställande motivering. När mörkrets furste uppenbarar sig i blix, dunder och stank med anspråk på att bli godtagen, ser jag intet hinder, hvarför ej ett högst moraliskt under kunde inträffa med en lösfläta. Författaren ställer i utsikt en förnyad bekantskap med tricykelns handlande personer, denna gång förlagd till deras ungdomsår. Det är glädjande att dessa infalla på en tid, då herr Gründermans härjningståg i Norden ännu voro okända. Vi kunna alltså hoppas att åter få en af de lefvande och äkta Norrlandsskildringar på hvilka Olof Högberg en gång för alla är mästaren.

Ur Hägersviks krönika af Sture Stig behandlar en del mer eller mindre bisarra eller allvarliga öden och händelser, knutna till en gammal gård med anor från Karl XII:s tid. Där lefver den vackra och olyckliga frun, som mot sitt vetande förleddes att ingå tvegifte. Där utspelas ett tragiskt kärleksdrama med två rivaliserande bröder som handlande personer, och en uppmuntrande komedi, hvars hjälte är en till man förklädd flicka. Så spännande historier komma säkert inte att sakna en intresserad läsekrets, helst som författaren har goda förutsättningar att framställa dem lefvande och med den rätta tidsfärgen.

Otto Witt, som för en tid sedan förklarade skapelsens hemlighet och för länge sedan blifvit klar med de sista människornas öde, har skrivit två roande böcker *Det magnetiska luftskeppet* och *Det mystiska ljuset*. Lösningarna af de problem, som han här framlägger äro mångahanda och af obestriddigt värde. Det gäller endast att praktiskt tillämpa dem.

Vandrande sägner kallar Bengt Aurelius ett antal af våra vackraste och mest djupsinniga gamla sagor, som han på ett förträffligt sätt berättat på nytt till fögnad för stora och små. De vandrade sägnerna

ha fått en värdig utstyrel. De prydas af förträffliga teckningar af Lydia Skottsberg.

Bredvid mig på skrifbordet ligger en bok, hvars framsida visar en mörknande stjärnströdd himmel. Bokens titel är *På stjärnestic, dikter af Astrid Gullstrand*. Det är inte en julbok och ändå liknar dess innehåll en poetisk predikan öfver den gamla jultexten: "Ära vare Gud i höjden, och frid på jorden, människorna en god vilja". Det stiger en stämning af ro och harmoni från den bokens blad. Man läser den först med undran, att det i våra dagar finns en människa så oberörd af tidens ondskas, dess tvifvelsjuka jäkt och sönderslitenhet. Den bjuder på inga uppseendeväckande tankar, och formen, en lättflytande vers, frapperar ej, men hjärtevärm och jag vet inte hvad för något af väckta minnen från en tillvaro bortom syndighetens tidsålder...

Från niporna och skogen heter en samling dikter af Knut Björnin. De vittna om versifikatorisk begåfning, gemyt och själfständighet.

En liten visbok från min lilla stuga af Ernst Ekman, en tunn volym, som inte heller bör öfverses i bokmängden. Den innehåller bland uppmuntrande eller ganska svårmodiga småbitar mer än en sak af värde.

Höstdagar, dikter af Elsa Dahlé, en ny poetisk bekantskap, som man ingår med intresse och förväntningar. Kanske skulle de senare varit än större, om det inte öfver de stillsamma dikterna med en ro, som förnimmes tillkämpad, låge så mycket af mognad och fullfärdighet.

Torsten Holm framträdde förlidet år, om jag minns rätt, med ett litet föga anmärkningsvärdt dikthäfte. I höst föreligger han i två imponerande volymer, hvad format och utstyrel angår: *Renässansvisioner del I och II Dikter och Donna Bianca*. De ringa förväntningarna göra, att man frapperas också af innehållet. Här finns formklarhet och gratie, en obestriddig poetisk begåfning.

En öfversättning värd att uppmärksamma är Dostojevskis stora roman *De förtrampade* på ett synnerligt förtjänstfullt sätt öfverförd till svenskan af Ellen Rydelius.

GERTRUD ALMQVIST.

ANIEL FALLSTRÖM HAR SAMLAT de senaste fyra årens lyriska produktion i en vacker diktbok, som under titel "Fontänen sjunger", inom ett stämningssfullt omslag af Alice Nordin, i dagarne utkommit från Bonniers förlag. En af Iduns allra äldste och trognaste medarbetare, är den populära skalden tillräckligt välkänd och kär för vår publik att behöfva någon annan anbefallning än detta enkla påpekande. Hans diktsamlingar höra sedan länge till dem, som af sig själfva hitta vägen till hvarje julbord. Vare det nog sagdt, att åren icke synas ha någon makt öfver detta evigt unga sängarhjärta: dess svärmeri för lifvets och naturens skönhetsmakter är ännu lika ynglingavarmt och tonar fram ur samma klangfagra strängar som för fem och tjuguar sedan i debutverket. Endast naturligtvis att greppen blifvit allimer den tekniskt suveräne mästarens. Hvilken gratie öfver en dikt som "Fjäriln"! Hvilket nordiskt drömskimmer öfver "Majkväll" och "Aftonsky och morgonbrand"! Ett stråkdrag af mörkare timbre, såsom i den gripande sköna "Jag längtar till ett klostrets stilla frid...", hör till undantagen — i nästa ögonblick spela åter

alla lifslustens flöjter och violiner. Och vi lyssna ännu en gång betagna till deras skära silfverton.

J. N—G.

Bland julens konstnärliga publikationer intager den minnesskrift: "Anders Trulsson 1874—1911", som utgått från den Lindstedtska Universitetsbokhandeln i Lund, ett särdeles beaktansvärdt rum. Professor E. Wrangel inleder det präktigt utstyrda albumet med "några drag ur en skånsk konstnärs lifsöde och alstring", som med förnyadt vemod låta en förnimma, hvilken förlust vi gjorde med den alltför tidigt borttryckte unge skåne-mästarens den 24 augusti 1911 i Italien timade död. Helgjuten var hans lifsgärning, fastän den blef kort, fastän han alljämt blef en sökare och hans verk i mycket ofullkomadt. Den samling reproduktioner af Trulssons verk, som utgör bandets hufvudinnehåll, äro också synnerligen förträffliga och väl ägnade att belysa och bestyrka minnestecknarens värdesättning. Särskildt må framhållas reproduktionerna i färg — ej mindre än 25 st. — som fångat mycket af originalens friskhet. Dessutom innehåller arbetet 21 bilder i svarttryck. Med hvarje exemplar följer vidare en originalradering, konstnärens självporträtt, som blott den torde vara värd det pris, 12 kr., verket befinnar.

Föreningen för Grafisk konst har nu också utsändt sin årspublikation — den 25:e i ordningen, ett betydelsefullt tal, som ovillkorligen framkallar en känsla af respekt och tacksamhet för det vackra och målmedvetna arbete föreningen insatt på den grafiska konstens höjande och en allmänna spridd förståelse för densamma i vårt land. Årsportföljen har äfven fått en festligt monumental prägel. Carl Larssons och Thorsten Schonbergs mästervisa självporträtt i etsning, Hjalmar Strååts stämningfulla akvatint "Vid taffeln", Nordlinds "Storkboet", Åslunds "Höläss" och Burmeisters "Vinterbild" i färglitografi — samtliga blad äro utmärkt lyckade. Som bilaga följer en andra del af de Sergelska handteckningarna, hvilkas första häfte utgafs för tre år sedan, nu som då med en intressant orienterande text af föreningens nitiske sekreterare d:r John Kruse.

Den uppburne konsthistorikern och Stockholmskännaren par excellence, Carl G. Laurin, har riktat årets bokmarknad med ett verk som gifvet kommer att intressera alla svenskar hvilka känna varmt för sitt lands hufvudstad och glädja sig åt dess utveckling som kulturhärd och skönhetscentrum. Bokens titel är *Stockholm sedd genom konstnärsogon*, och den innehåller förträffliga färgreproduktioner efter Stockholmstaflor af Prins Eugen, Karl Nordström, Eugen Jansson, Axel Erdmann, Gerda Wallander m. fl., inramade i en text, lika spirituell som undervisande. Det är nämligen det lyckliga hos den Laurinska prosan, att den alltid innehåller en myckenhet af vetande, som räcker läsaren liksom på lek, i kvicka perioder af reflexion och anekdot, och som det därför är en ogrumlad njutning att mottaga.

Gleerupska Universitets bokhandeln i Lund fortsätter den förtjänstfulla serien *Småkonstböcker*, hvaraf nu utkommit nr:is 13 och 14, den förra ägnad Christian Erikssons skulpturer, den senare Ernst Josephsons målningar från olika skeden. Det billiga priset af 1 krona volymen för dessa värdade reproduktioner af snart sagdt allt

Doktor Alexis Carrel.

DÅ VI MEDDELADE PORTRÄTTEN af årets öfriga Nobelpristagare, fanns icke tillgänglig någon fotografi af pristagaren i medicin, professor Alexis Carrel. Vid hans hitkomst sattes vi emellertid i tillfälle att i hans bostad å Grand Hotell ta vidstående lyckade bild (A. Blomberg foto.) af den berömda forskaren. Af de vetenskapliga pristagarna är han, näst öfveringenjör Dalén, den, som mest intresserat allmänheten, för denna ståt hans exeperiment i en sagolik belysning, hur vetenskapligt reserveradt han än själf ser på dem.

Alexis Carrel är 39 år gammal och född i Sydfrankrike. Sina första vetenskapliga experiment utförde han i Lyon, där han utbildade sin metod för hopsyning af sår på kärlrören, en metod som visade sig vara betydligt mera enkel och effektiv än de förut använda. Carrel flyttade nu öfver till Ame-

Nobelpristagare i medicin.

rika och fortsatte sina arbeten i Chicago. År 1906 fästes han vid Rockefellerinstitutet i Newyork. Genom att ytterligare säkerställa sin kärllteknik lyckades Carrel å djur transplantera inre organ: borttaga njurar, mjältar, äggstocakar och insätta dem å andra djur eller återinsätta dem på deras förra plats. Äfven hela extremiteter ha fastsatts på djur.

Carrel har också visat att väfnadsdelar kunna hållas vid lif, ja växa utanför organismen. Vid sin föreläsning å Vetenskapsakademien visade han kinematografiskt huru hjärta, lungor och bukorgan kunna vara i full verksamhet, nedlagda i en glaslåda.

I viss, ehuru inskränkt, grad ha Carrels resultat redan kommit kirurgien till godo. Och det är troligt att upptäckterna komma att fullkomnas af den genialiske forskaren, så att de en gång tillföra vetenskapen nya vapen i striden mot sjukdomen.

Drottningen

DROTTNING VICTORIAS angripna hälsa har i år tvingat henne att tidigare än vanligt lämna landet för ett sydligare klimat. Efter en längre tids vistelse hos sina anhöriga i Baden har drottningen i dessa dagar anländt till sin vackra villa på Anacapri, där hon en tid framåt kommer att stanna. Efter sina många vintrar på Capri är den svenska drottningen där en populär person, och hon mötogs också högtidligen vid sin ankomst af borgmästaren och begåfvades med en praktfull blomstergård.

En annan medlem af den kungliga familjen, nämligen

på Capri.

prinsessan Maria, har äfvenledes anländt till Capri för att fira jul hos drottningen. Kronprinsparet däremot, som en tid vistats i Paris, har hemkommit för att tillbringa helgen i Stockholm.

1. Drottning Victoria landar på Capri. 2. Drottningen möttes på hamnpiren af d:r I. Cerio (på hennes högra sida) och Capris borgmästare Mr Ferraro (på vänstra sidan). 3. Drottning Victoria afreser från landningsplatsen till sin villa i Anacapri.

Foto af artisten mr A. Cerio, Capri.

BLAND JULKORTSDRIFVORNA

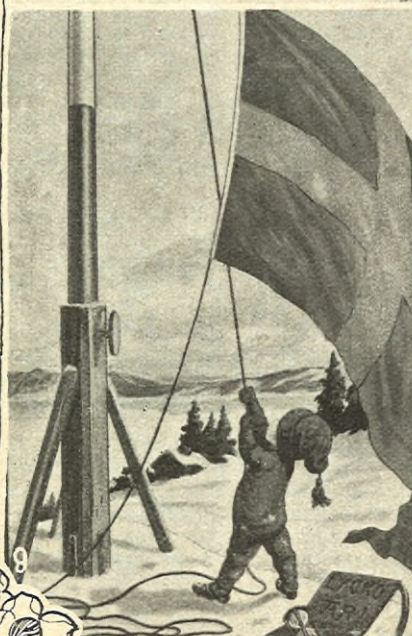
ET RATTA JULVADRET MED SNO och klingande före våga vi icke göra oss alltför säkra på. Men ett snöfall som numera aldrig uteblir är det, som i form af de hundratusen jul- och nyårskorten breder sina skimrande drifvor öfver hela vårt land.

De ha en viktig uppgift att fylla, nämligen att öfverbringa svenska folkets vänliga tankar från norr till söder och öster till väster och de måste därför icke endast vara lika många som tankarna, men också lika vackra som de. Vi återge i dag ett urval svenska vykort af svenska konstnärinnor som prof på hvad julen bjuder oss i genren. Direktör Axel Eliasson, Barnens Dags populäre arrangör i Stockholm, har å sitt förlag sändt ut ett stort antal kort. Han har i år endast haft kvinnliga konstnärer till sin hjälp i arbetet, nämligen Elsa Beskow, som i år för första gången ritat julkort (n:ris 1-4), Adèle Söderberg (5-7), Jenny Nyström (9, 10) och Signe Aspelin (14, 15).

Granbergs stora konstförlag har också, om än icke uteslutande, tagit kvinnliga konstnärers talang i anspråk och vi komplettera serien med några prof ur förlagets prydliga serier. Brita Ellström har signerat n:ris 11-13, Lydia Svanström n:r 8 och Signe Kock n:r 16.

Som vi se äro motiven både fyndiga och lustiga variationer ur den bildvärld som hör julen och nyåret till, speciellt i barnens fantasi: julbaket, julklapparna, tomten, granen, misteln, julrosen, och så årsskiftet med dess ljusa löften.

Fordom sändes aristernas kartonger ofelbart utomlands där korten beställdes, numera börjar man äfven utföra korten hemma och de som köpa de trefliga korten från ofvannämnda förlag skola kunna vitsorda, att de svenska korten icke ge de utländska efter.

det bästa, som i äldre och nyare tider skapats inom vår bildande konst, gör det möjligt äfven för den ekonomiskt mindre väl-situerade, som längtar efter dryck ur konstens källa, att utan stora uppoffringar skaffa sig denna njutning.

Hugo Oberg's nya bok Birka-teatern är närmast en personlig bekännelseskrift, hvilken genom sin omedelbarhet griper läsaren, äfven om denne ej skulle vara det minsta förtrogen med de smärtsamma fakta, af hvilka de impulsiva sidorna ge en nästan fotografisk reproduktion. Bokens svaghet ligger nog i att åtskilligt af detta verklighetsstoff väfts in i skildringen i väl osmält form, men å andra sidan fångar tonens äkthet, och den skugga af tragik, som slår ut från de heta, starka orden, intygar i sanning, att det är ett sargadt diktarkhjärta, som lider.

Våra humorister ha emellertid icke heller uteblifvit i årets julmarknad, och bland dem må främst nämnas H a s s e Z:s Julbok och samme populäre skämtares karikatyralbum å la den bekanta köpenhamnska "Blækkesprutten": "Luiffisken", hvilka bägge innehålla en hel del vackra sidor och säkert komma att glädja författarens många vänner.

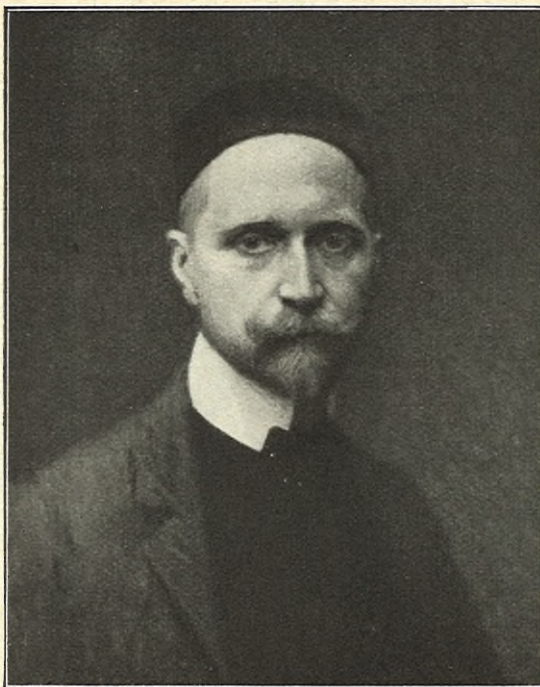
Sällskapet Kvinnliga missionsarbetare har utgifvit på sitt förlag en liten bok af anonym författare, kallad "Bladur Lapparnas bok". Undertiteln "Om barnen" antyder, att den möjligen skulle vara den första i någon serie, och man såge gärna att så vore fallet. Boken öppnar nämligen en gin och lätt väg till kunskap om det nomadfolk, som bor inom våra gränser, och som vi till slut känna så litet. Författaren tyckes väl förtrogen med Lapplands natur och folk, och man tar för gifvet att han, eller snarare hon, nalkats lapparne i egenskap af undervisare och lefvat sig in i deras lif. Man får en serie små mycket osökt funna och väl berättade historier ur lappbarnens lif från deras första blick på världen i en igensnöad kåta till skolgången och konfirmationen. Det enda, som stöter, är då skildringen på ett ställe glider öfver från verklighetstrohet in på symbolismens område på ett sådant sätt, att läsaren tror att författaren vill bli bokstafligen tagen på orden, när han berättar hur den lille vilsegångne lappgossen räddas af en "hvitklädd herre, som hade vingar". Uttrycket är författarens eget och ligger icke i gossens mun. Det är knappast rätt att lära barn, att försynens hjälp kommer i den formen.

Illustrationerna, som utgöras af förträffliga fotografier och af teckningar af F. Hoving, höja bokens värde. Priset är 1: 75.

Från Verner Söderströms förlag i Borgå har Ilona Jalava utgifvit ivenne porföljer med moderna handarbeten för hemmet, åtföljda af anvisningar för deras utförande. De vackra och tydliga mönstren ha redan rönt en liflig efterfrågan bland våra damer och förtjäna anbefallas för sin goda kvalitet och billiga pris.

En nyhet på samma område är den "Mönsterbok för italiensk spetsöm" af Ingeborg Zethelius, som föreligger på Lars Hökerbergs förlag. Den innehåller ej mindre än 75 mönster till blusar, dukar, gardiner, klädningar, kragar, kuddar, väskor m. m. och blir utan tvifvel ypperst välkommen för alla utfövarinnor af denna vackra, på samma gång klassiska och nu så högmödrerna handarbetskonst.

På Ahlén & Åkerlunds förlag är att nämna en ny Pianoskola, af A. E. Anjou, som tycks vara både roande, värdefull och väl

V. Holmgren: Själporträtt.

I Salong Joël

utställer sedan någon tid konstnären V. Holmgren ej mindre än ett hundratal taflor, som vittna lika mycket om sin upphofsmans rättframma, solida konst som stora flit. Han har ej förrän nu egentligen låtit sig afhöra här hemma, utan tyst och träget arbetat i sin Paris-ateljé, obekymrad om alla nervöst uppdykande nya riktningar. Den konstepok, från hvilken han sugit näring och som utgör ryggraden i hans fasta teknik, är väl 80-talet. Det är detta årtiondes sätt att se, att grundligt fördjupa sig i sitt ämne och måla det med trygghet och reda. Där kan finnas något stelnadt i färgen, man skulle, med tanke på all ny konst som dragit förbi sedan dess, önska en friare penselföring, men man tilltalas likafullt sympatiskt af detta lugna målningssätt, som hvarken stretar hit eller dit och som har något sundt och klart öfver sig.

utarbetad. Den bör, om läraren eller lärarinnan förstått tillvarataga det väsentligaste, uppväcka intresse äfven hos de ej så synnerligen musikaliskt begåfvade.

Ungdomslitteratur.

KULLE MAN EJ I DETTA UTSTÄLLNINGARNAS tidsvarf kunna tänka på en, som omfattade det senaste decenniets bilderböcker och jultidningar för barn? Ty på få områden stå vi så högt som här, jag tror mig i. o. m. med fog kunna påstå, att intet kulturland nått så långt som vi, detta dock icke så att förstå, att ej i t. ex. England och Danmark enskilda utsökta konstverk på barnbokens område sett dagen. Men i intet annat land ha förstarangskonstnärerna vunnits så för barnpublikationerna, märk väl icke minst för dem, som på grund af sitt billiga pris — såsom t. ex. nu i år Julförmittens praktupplaga — kunna gå ut till de tusende små hemmen.

Af nya bilderböcker, som helt enkelt förtjäna namnet konstverk och som bestämdt bereda mor och far och vuxna människor i allmänhet lika mycken glädje som barnen, må främst nämnas Offilia Adelborgs Småjantorna (illustr. till åtskilliga kända sånger af A. Tegnér), Elsa Beskows Pelles nya kläder och Einar Nermans illustrerade praktupplaga af Andersens "Svinaherden".

Troligen kommer "Pelles nya kläder" på grund af sin enkelhet och konkreta karaktär att mest tilltala de små barnen, som säkert också bli mycket förtjusta i "Småjantorna" med sina glada och lustiga barnfigurer. Men något större barn kunna säkert sentera den utsökta konstnärligheten i Nermans illustrationer — den briljanta teckningen, den dräpliga humorn

och de förtjusande färgerna. — En annan af Andersens sagor, "Reskamraten", har illustrerats af Bror Hillgren. Särskildt de färglagda bilderna stå högt i konstnärligt afseende, och gifva äkta sagostämning. Ett konstverk af annan karaktär än de nu nämnda, men i sitt slag lika vackert och intressant är Prins Lennarts ABC-bok, utgifven af elever vid Tekniska skolan. Mycket mindre betydande, men i praktiskt afseende ej oäfvnen är Maj Brings ABC-bok.

I Folkskolans barn-tidnings julkupplagor finnas många vackra illustrationer samt åtskilliga textbidrag af värde. John Bauers omslagsakvarell på Julklappen är både frisk och rolig, och säkert intresserar det barnen mycket att få se V. Rosens ställiga tafla Drottning Margareta under-tecknar Kalmarunionen. E. Berggren, G. Henckel, Aina Stenberg, Berta Ellström-Althin med flera framstående konstnärer ha illustrerat sagor och berättelser i Guldslottet, Rosengull och Tummetott. Af innehållet har anmeldaren särskildt fäst sig vid R. Melanders friska och spännande berättelse från Amerika i Guldslottet, vid Hjalmar Bergmans originella och förträffligt berättade saga om riddaren Munter i Tummetott, där f. ö. Ingrid Sundström på ett ovanligt trefligt sätt lär barnen att älska och vårda trädgården; vid Jeanna Oterdahls saga i Lilleputt samt slufvigen vid Julia Svedelius dräpliga lilla verklighetsteckning "Puffes stora bror" i Trisse. Hur lifsvandande är icke den skrytande Puffe! — En skolans bok, som dock i hög grad är ägnad att vara en hemmets bok för småttingar är A. M. Roos' Sörgården och I Önnemo, hvar till jag emellertid återkommer efter julbrådskan.

Nya upplagor af tvenne välkända samlingar äkta folk- och riddarsagor, Schücks Medeltidssagor och R. Bergströms "Folksagans rosengårdar" ha utkommit till julen. Det är just vid jämförelsen med sådana sagor som dessa, som det utfänkta och tillrättalagda i flertalet moderna sagor sticker så skarpt i ögonen. En modern sagoförfattarinna af rang är emellertid Anna Wahlenberg, och i den nya upplagan af hennes "Länge, länge sedan", som nu under namn af Guldhönan och andra sagor utkommit på Bonniers förlag, läser man med glädje om sådana förtjusande saker som "Drottningen" och "Trollgubben i Storberget".

På sagans botten väsentligast står också Mark Twains Prinsen och tiggargossen, som utom i en redan anmäld god bearbetning på Sagas förlag, föreligger i öfvers. från originalet på Askerbergs förlag. Här har det tidshistoriska draget mer kunnat komma med, och för något större barn som "vill veta allt" om prinsen och hans dubbelgångare, passar just denna upplaga. Öfversättningen är mycket god. — En utmärkt vacker och fin bok i särdeles smakfull utsyrsel från samma förlag, B. Aurelius Vandrarna, kommer att anmälas i annat sammanhang i Idun.

Af den berömda författarinnan till "Lille lorden" och "En liten prinsessa", Frances H. Burnett, föreligger i år på Fahlcrantz' förlag en ny, omfattande och intressant barnskildring, "Den hemlighetsfulla trädgården". Hur mångsidig och äkta intuitiv Frances Burnett är, därpå utgöra de nya barn typer hon här för fram ett bevis. Större kontraster till hjärteröfraren "lille lorden" och Sara i "En liten prinsessa" än Mary och Colin i "Den hemlighetsfulla trädgården" kunna knappast tänkas. Den lilla i början mycket osympatiska flickan fångar läsaren småningom allimer, så realistiskt och klart är hon tecknad, och när sedan ett så starkt dramatiskt moment kommer till som upptäckten af den bortklemade, sjuklige Colins tillvaro (rätt otrolig för resten) i det ensamma gamla huset och de båda barnen sluta ett vänskapförbund, så väntar man med spänning på hur det hela skall sluta. Mycket kostlig är skildringen af det sätt, på hvilket Mary botar Colin från hans anfall af hysteri och argsinthet, hvilka bl. a. togo sig uttryck i vilda tjut och skrik.

Hvad som ger ett särskildt behag åt boken är det intima sätt, på hvilket skildringen af naturens härlighet i "den hemlighetsfulla trädgården" bundits ihop med teckningen af de båda barnens dagliga lif, och särskildt befatande är näst sista kapitlet, där barnen, då de riktigt vilja ge uttryck åt all den vårens glädje, som bor inom och utom dem, på förslag af Dickon, den lille bondpojken — han är den ende af dem, som någonsin varit i kyrkan — uppståmma Halleluja.

En annan bok, som på Fahlcrantz' förlag nu utkommit i ny upplaga, är Ethel Turners älskvärda, humoristiska och roliga "En liten slarver". Den senteras emellertid nog allra mest af 14-18-åringar och utgör f. ö. en synnerligen uppfriskande läsning för hvarenda människa med humor och känsla för barn.

Från scenen och estraden.

Af Laura Fitinghoff, som i sina bästa barnböcker väl kan jämföras med ofvannämnda författarinnor föreligga i nya upplagor I löfsprickningen, nu benämnd Erik och Saima, samt I Rosengård, nu Vådaskottet. — Samma genre tillhöra Ester Dalströms friska och naturliga Äfventyr i sommartid och Gurli Hertzman-Ericsons Lasse, Putte och Lillan. För något högre åldersstadium är Malvina Bråkenhjems ganska obetydliga Maria och hennes syskon afsedd.

Bland äfventyrsböcker, som ej redan omnämnts, intager "Jibbenainosay" på Billes förlag en hedersplats. Det är visserligen ingen ny bok, ty det är historien om Roland Forrester och hans syster, kär och välbekant för åtskilliga generationer, men den föreligger i så förträfflig bearbetning och öfversättning af Louise Arosenius, att det är en glädje att få rekommendera den.

Afven Otto Witts "Det mystiska luftskippet" är en rolig äfventyrsbok. Den tillfredsställer pojkarnas djärvaste fantasier i fråga om nya uppfinningar, är genomströmd af friskt humör och ändå välgörande fri från råheter. Det senare kan tyvärr icke sägas om Hutchinsons Piratguldet, som tvärtom öfverflödar af dylika. Hör t. ex. (sid. 114): "Jag hade precis en sådan känsla, som om jag velat bita i lefvande kött och höra benknotorna krasa mellan mina tänder." Att kalla denna bok "En äfventyrsberättelse för boyscouts" är att i hög grad missbruka namnet scout. Prätiga böcker för sådana ungdomar äro däremot R. Melanders Under södra korset samt Där öknen börjar af A. G. Hales, båda på Fritzes förlag. —

Det händer ibland, när man tar en öfverblick af den i våra dagar så rika ungdomslitteraturen, att man undrande frågar sig, om vår tids ungdom någonsin får tillfälle att läsa de skönlitterära verk af värde, som kunna betyda så mycket för en i 15—17 årsåldern, t. ex. Ibsens Kongsemnerne, Rydbergs Vapensmeden och Den siste Atenaren. Framför mig ligger nu ett arbete, som — sans comparation naturligtvis med de ofvannämnda verken — af mig och jämnåriga lästes om och om igen och skattades minst lika högt som ungdomsböckerna, nämligen Wallaces Ben Hur. Hur många af våra ungdomar ha läst den? Det ädla och fina arbetet, som föreligger i god öfversättning på Lindblads förlag i Uppsala, har hemortsrätt i hvardaga ungdomsbibliotek.

Samma förlag har utsändt en god och varm-hjärtadt skriven bok "Hur hjälftar dans", intressanta, spännande och uppfordrande skildringar dels af åtskilliga store mäns lif, dels af förföljelserna mot hugenotterna. —

En mycket omtyckt julgåfva särskildt för flickor torde den på Lindska förlaget i Örebro utgifna "Minnesboken från skoltiden" blifva, och förträffliga sysselsättningar under julhelgen bereda Bonniers häften "Klipp och klisstral", Norstedts Hvad ska vi göra? Kindergartensysselsättningar i hemmet, och Elsa Beskows förtjusande serie Vill du måla? Af den senare ha häftena 18, 19 nu utkommit.

MARIE LOUISE GAGNER.

Den bästa julboken! QUASI UNA FANTASIA

Af JOHAN NORDLING. 5:te uppl.

Ytterligare tre pressuttalanden:

TYSKLAND:

Ett gripande lifsdokument.

Ostdeutsche Rundschau.

Jag känner mig verkligt imponerad af den stora skicklighet, med hvilken författaren förstätt att framställa de tonverk, som Mästaren skapade under den skildrade perioden, såsom nödvändiga spegelbilder till hans samtida upplevelser.

Författaren Ernst von Wolzogen

HOLLAND:

Framför allt skall denna bok göra människan Beethovens begripligare för mången och bringa honom närmare till våra hjärtan. Äfven som roman är den utmärkt lyckad — bortsett från det värde den har som dokument humain. En bok, som skall gifva dem mycket, som förstå att värdesätta den!

Zutphensche Courant.

Jenny Spennert som "Thais".

Spennert, och jag har svårt att tänka mig en bättre representant för detta mangala och tillgjorda kvinnfolk. All uppstyling, all onatur, hvarmed denna roll blifvit så rikligt välsignad, har hon samvetsgrant tillvaratagit, och äfven sången med sina skärande höjdtöner går utmärkt i stilen. — En fördel är att vår balettkår i "Thais" får visa hvad den duger till och resultatet har också blifvit att andra aktens balettscen i egyptisk stil är det bästa minne operan efterlämnar — plus de vackra dekorationerna, af hvilka hr Thorolf Jansson har all heder.

Kgl. teatern har också gifvit en extra symfonikoncert, hvars ovanliga förlopp låg däri, att tre unga svenska komponister, Kurt Atterberg, Gustaf Bengtson och Oskar Lindberg, uppförde och själfva dirigerade sina verk. Ingen af dem kunde förete någon ursprunglig skaparförmåga, men där fanns en anmärkningsvärd orkestral kunnighet, rikt klangsinne och mera sådant, som en kompositör har nödigt för att ge sina tankar form. Nu återstår den sällsynta fågel, som heter den egna ingifvelsen; men om den en dag skulle sänka sig öfver dessa unga, så fändes kanske en förnyelsens vår inom svensk tonkonst. Qui vivra verra!

Engelsmannen Edward Elgars oratorium "Gerontius' dröm" gafs häromdagen i förnyad insudering af Filharmoniska sällskapet i Ostermalms kyrka under anförande af Hugo Alfvén. Det klangsköna verket tjustade nu som tillföre åhörarne med sina rena harmonier, som blott ha det felet att lida af en viss ingifvelsens enformighet. Hofkapellet spelade förträffligt och körens läto bra, men hade behöft förstärkning i alla stämmorna för att tränga igenom. Solisterna, fru Mathilda Jungstedt-Reutersvärd samt hr Sven Nyblom och Erik Elfgrén, utförde redbart sina partier, men klangfärgingen i hr Nybloms röst lämnade åtskilligt öfrigt att önska.

"Den gamle prästen", Jakob Knudsens och Sven Langes skådespel, som nyligen hade sin premiär på Dramatiska teatern, lämnade ett något blandadt intryck — den burleska folktonen och den skakande familjetragedien gå helt säkert med större naturnödvändighet in i hvarandra på romanens många sidor än de göra i dramatiseringens tvångströja. Och ändå blef stycket åtskilligt mer än vanligt intresseväckande genom själfva människoskildringens styrka och djup. Det är ej till hvardags scenen bjuder på så intensivt lefvande gestalter som den hellefrade greve Trolle, hvilken sprattlar i ett bakslutigt bondepartis nät, den illfundige sockenfogden, den vämjelige pastor Jensen och som hans välgörande motsats, kyrkoherde Castberg, hvars handfasta religionsförkunselse mera omfattar striden än friden. Men främst i detta galleri af djupt och sant tecknade människor kommer dock pastor Jensens förskrämda gamla hustru, den ständigt i en vrå strumpstic-

kande lilla kvinnan, hvars hela väsen är underkastelse, men hvars förgrämda blickar förstulet afslöja makens vedervärdiga humbugsnatur. Fröken Ahlander utförde denna roll med sannskyldigt mästarekap. Öfverhufvud var spelet ypperligt: herr Hedqvists greffe, herrar E. Hillberg och Lindberg som de båda prästerna, herr Brovallius i sockenfogdens roll o. s. v. Och till detta kom en fantasifull regie, hvilken gaf lif och karaktär åt de många folktyperna. Kort och godt: "Den gamle prästen" var ett intressant program.

Ett annat stycke af dansk författare går på Svenska teatern, nämligen Hjalmar Bergströms skådespel "Med i dansen". B. tillhör dem, som väcka förväntningar, alls sedan han framträdde med komedien "Lynggaard & Co" och ännu ett par andra stycken, som alla ådagalägga hans sceniska blick och goda fabuleringskonst.

"Med i dansen" handlar om politik och äktenskapsbrott, alltså ett mycket hvardagligt samhällsöndt. Den ene af de båda politici, som drabba samman, är helsvart, den andre så godt som helvit, och kvinnan är naturligtvis gift med den adle, men älskar skurken.

Karaktärsteckningen är icke vidare djup, och de scener, där den politiska korrumpionen skall ikläda sig realitetens dräkt, smakar mera af teater än af det verkliga lifvet; men icke förty äger skådespelet en skärpa och ett patos, som göra det sevärdt och förtjänt af en ej alltför efemär tillvaro på scenbräderna.

Vid en jämförelse mellan utförandet, som kommer stycket till godo här, och det, som förlänades det på Folketeatret i Köpenhamn hösten 1914, väga förtjänster och svagheter ganska lika. Anmälnaren vill dock erinra sig att Albrecht Schmidt, som i Köpenhamn återgaf den politiske kanaljens och förförarens roll, verkade mera ungdomlig och diabolisk än herr Svenberg, hvars spel led af en något borgerlig flegma, som ej hör ihop med gestalten. Herr Olsson återgaf med öfvertygande värme och allvar den hederlige politikern och fru Brunius var ypperlig som den fåfänga och nöjeslystna hustrun. Riksdagsman Lehmans dublösa uppenbarelse hade inkarnerats i herr Johansson, som icke sparsade sin satiriska förmåga, utan väl tillvaratog replikernas elakhet.

Oscarsteatern fann i Paul Linckes operett "Gri-gri" ett publikstycke och fick samtidigt tillfälle att presentera en ny stjärna, fröken Märta Brogren, som är ung, fager och — kan sjunga. En god del af operettens framgång beror tvifvelsutan på hennes sympatiska framträdande, hvilket ej hindrar, att hr Ringvall och Textorius m. fl. i sina burleska roller framkalla den gladaste stämning och därför inhösta den skratflystna publikens tack.

ARIEL.

Märta Brogren som "Gri-gri".

Från Iduns läsekrets.

EN ANKA SOM ENSAM MÅSTE FÖRSÖRJA sig och sina barn, och om hvilken Idun förvissat sig att hon äger den goda viljan och kraften att arbeta för att afvända nöden, riktar genom Idun nedanstående bön till vår läsekrets:

"Vill någon af Iduns läsarinor af barmhärtighet hjälpa en fattig moder med ett bidrag till inköp af en maskin för trikåstickning. Tillfälle till arbete gifves, men nöden är stor och påträngande, hvarför möjligheten att köpa maskin på afbetalning är alldeles utesluten. Afven det minsta bidrag mottages med innerlig tacksamhet af Nödståld."

Bidrag kunna sändas till Iduns redaktion, som sedan redovisar för inkomna medel.

Wettergren's
BARN-KONFEKTION.

BÄSTA SNITT.
OMSÖRESFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser
hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

**Hafre-
Gryn
och
Hafre-
Mjöl**

Gyllenhammar

Gif barn den bästa näring och de
växa upp till friska människor.

Gif vuxna den bästa näring och de
förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK
Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 22—28 DEC. 1912.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; sauté à la gourmet; mjölk; kaffe eller te med jästpulverskorpor. Middag: Klar buljong med pastej; stekt anka med salader och kastanjer; oäkta savarin.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregryngröt med mjölk; sillrullader med potatis; kaffe eller te. Middag: Köttpudding med makaroner; äppelkompott med vispad grädda.

TISDAG. (Julafton.) Frukost: Smörgåsbord; pressylta och grillade grisfötter med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lutefisk med potatis och ärtor; julgröt med mjölk; smörbakelser.

ONSDAG. (Juldagen.) Frukost Smörgåsbord; kallt rebenspiäll med lingon; omelett med sparrisstufning; julöl; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönkål; kokt piggar med med holländsk sås; grillad rökt skinka med äppelmos och legymer; smörtårta.

TORSDAG. (Annandag jul.) Frukost: Smörgåsbord; kall skinka med

rödbetor och brynt potatis; julöl; mjölk; kaffe eller te. Middag: Buljong med oststänger; stekt rensadel med legymer och salader; klenäter med hallonssyt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt blodpudding med skiradt smör och lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lambringa med ris; falsk gräddkaka.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; ägggröra med rökt svinfilé; mjölk; kaffe eller te. Middag: Korfkaka med smält smör och lingon; blåbärs-soppa med skorpor.

RECEPT:

Oäkta savarin (f. 6—8 pers.). 2 ägg, 150 gr. socker, 30 gr. smält smör, 130 gr. hvetemjöl, 1 1/2 tsk. bakpulver, 1/2 kkp. gräddmjöl.
Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor
Sockerlag: 250 gr. socker, 2 1/2 dcl. vatten, 1 dcl. vin eller 1 1/2 msk. arrak.
Beredning: Äggen och sockret röras kraftigt 20 min., därefter tillsätts det smälta, men afsvalnade smöret, hvetemjölet, som bör vara väl siktadt med bakpulvret, och gräddmjölet. Smeten omröres väl, hålles genast i smord och brödbestridd kranform och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 1/2 tim., eller tills kakan vid prof med vispkvist kännes torr.—Af sockret och vattnet kokas en klar simmig lag, som till-

sättes med vin eller arrak. — Kakan uppstjälpes, formen fylles till hälften med sockerlag, hvarefter kakan genast lägges i och får stå, tills den sugit i sig all lag. Savarinen stjälpes ur formen och upplägges på flat glasskål med tårtpapper. Garneras och serveras med äkta savarin.

Sillrullader (f. 6 pers.). 2 stora, saltade fetsillar, 3 ansjovisar, 40 gr. smör, 1 äggula, 1 knifudd cayenne, 1 msk. finhackad persilja, 1 tsk. finhackad gräslök.

Till formen: 1 1/2 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Sillen flås, tages ur sköljes, skäres i filéer och ryggen jämt alla småben borttagas. Sillen lägges i ljum mjölk och får ligga omkr. 12 tim. Filéerna upptagas och inklappas väl i en duk eller i rent, vitt papper. De skäras i vackra, aflånga, jämna bitar. Allt som putsas bort (det bör motsvara 1 filé) lägges i en stenmortel och stötes tillsammans med den rensade samt urbande ansjovisen och smöret. Massan passeras genom hårsikt och blandas väl med äggulan, en liten knifudd cayenne samt persiljan och gräslöken. Färsen utbreddes tunn på hvarje sillbit, som därefter hoprullas till små rullader. En eldfast form smörjes med 1/2 msk. kallt smör och rulladerna läggs i formen tätt intill hvarandra. De öfverströs med de stötta skorpor och resten af smöret skiras och hålles öfver. Formen får stå i varm ugn 10—15 min. Sillen serveras genast som frukosträtt med nykokt potatis.

Griljerade grisfötter (f. 6 pers.). 4 grisfötter, 4 lit. vatten, 3 msk. salt (60 gr.), soda, af en ärtas storlek.

Till panering och stekning: 1 ägg, 2 dcl. finstötta skorpor, 3 msk. smör (60 gr.)

Beredning: Svinfötterna få ligga i rikligt med vatten 1 dygn. De skållas därefter med het vatten och skrapas väl, påsätts i kallt vatten, tillsatt med saltet och sodan, skummas och få koka tills en vispkvist går lätt igenom köttet. De upptagas genast ur spadet och det stora benet urtages, hvarefter de läggs i press mellan två skärbräden och få kallna. De doppas i vispadt ägg, vändas i stötta skorpor, stekas vackert gulbruna i smör och serveras med stekt potatis.

Kokt lutefisk (f. 6 pers.). 2 1/2 kg. lutefisk, 5 msk. salt (75 gr.), 1/2 lit. vatten.

Beredning: Den väl urvatnade fisken skäres i stora bitar och köttet skäres från skinnet. (Skinnet skrapas väl, torkas och användes till klarskinn.) Fisken lägges hvarvis med saltet i en fiskehandduk, som därefter knytes ihop i en rund kastrull hålles vattnet, ett tefat eller en tallrik lägges i upp- och nedvänd. Vattnet får koka upp, knytet med fisken lägges på tallriken och fisken får sakta koka 15—20 min., eller tills den blir lagom mjuk. Knytet lägges i ett durkslag, fisken får rinna af, stjälpes upp på karott och serveras med malen kryddpeppar, mjölksås och skiradt smör samt ryska eller gröna ärtor och potatis. Rester af lutefisk kan tillagas som fiskstufning i småkor.

Julgröt (f. 6 pers.). 2 dcl. karolina-risgryn (2 hg.), 1 1/4 lit. vatten, 75 gr. smör, 4 dcl. tjock grädda, 1 msk. salt (15 gr.), 1 msk. socker (15 gr.).

Beredning: Risgrynen sköljas, skållas, påsätts i kokande vatten och få koka, tills de äro mjuka, eller omkring 1 tim. Då tillsättes det kalla smöret och den till hårdt skum slagna grädden, hvarefter gröten upphettas, men den får ej koka. Gröten afsmakas med salt och socker och serveras med god mjölk.

Grönkål (f. 6 pers.). 2 medelstora stånd grön- eller blåkl (3 lit. vatten, 1 msk. salt till förvällning), 2 lit. efterbuljong, 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), salt, hvitpeppar, socker, 1/2 tsk. finstött fänkål.

Beredning: Kålen, som bör vara frusen, lägges i vatten, så att isen dras ur. Den repas och förvälles 15 min. i kokande, saltadt vatten och får koka utan lock. Kålen lägges på sikt, spolad med kallt vatten och får rinna af väl. Den vrides i en duk, hackas fint, passeras och kokas i buljongen 1 tim. Smör och mjöl fräses 2 min., soppan spådes på och får koka under rörning 5 min. Den afsmakas med kryddorna och serveras med kälstjälkarna, kokta i flottyr, samt queneller af fiskfärs. — De tjockaste kälstjälkarna förvälles, skalas, klappas in i en duk, skäras i 5 cm. långa bitar, hvilka rullas i mjöl, doppas i uppvispadt ägg och därefter i stötta skorpor samt kokas gulbruna i het flottyr. De lägges i soppskålen tillika med quenellerna, soppan hålles i och serveras genast. — Konserverad grönkål kan med fördel användas.

Stekt, späckad rensadel (f. 6 pers.). 2 kg. korthuggen sadel, 3 lit. skummjöl eller dricka, 1 1/2 hg. späck 1/2 msk. salt (8 gr.).

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 3 dcl. buljong, 3 dcl. grädda eller god mjölk.

Beredning: Om steken är frusen, bör den ligga i mjölk eller dricka, tills den är nätt och jämt upptinad. Den torkas väl, alla himnor putsas noga bort, hvarefter sadeln späckas tätt med fint skurna späckstrimler, doppade i saltet. Smöret brynes i en stekgryta, sadeln lägges i med kött-

Har Ni

ännu icke förskaffat Eder

IDUNS JUBILEUMSNUMMER

JULEN 1912

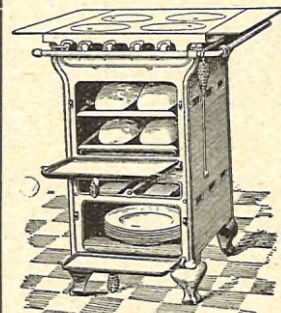
bör Ni genast skynda att köpa ett exemplar, ty upplagan är nu snart slut.

Det 48 sidor stora häftet innehåller bl. a.

:: 450 porträtt af tidningens medarbetare. ::

Till salu hos alla bokhandlare och tidningsaffärer samt hos Iduns Expedition, Stockholm.

Pris 1 krona.

HUSMÖDRAR!

ANVÄND GAS SOM BRÄNSLE

TY

GAS ÄR BILLIGARE ÄN VED.

GASSPISLAR VISAS OCH DEMONSTRERAS Å

GÄSVERKETS UTSTÄLLNING,
Sthlmstel. 60 32. KUNGSGAT. 54 (F. D. 14). Rikstel. 28 93.

BAST
ÄR

EKSTROMS
JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN.-FABRIK

Vaxt Margarin

Albert och Marie
rekommanderas.
AKTIEBOLAGET ÖREBRO KEMFABRIK.
(Kungl. Hofleverantör).

Ingen julklapp i år är så välkommen som en flaska F. Paulis Parfym i elegant förpackning. Särskildt rekommenderas F. Paulis Fleurs du Printemps och F. Paulis Caprifolium.

Bäcksin's
Amerikanska
Jästpulver.

Dyrt — Billigt
— Verkningsfullt.

Hvarje morgon nybakadt hvetebröd lika fort som kaffet kokar. (Se härom i hvarje burk innesluten bruksanvisning.) Säljes öfverallt.

•• OSCAR BÄCKSIN GÖTEBORG ••

Bibli. 1500.

A. C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG

Äkta Göteborgs-
Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr. G. Hjort
af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

Fyrtornets
KAVIAR

Årets inläggning utkommen och utmärker sig för sin friska, aptitretande smak.
Se noga till att Ni får af märket "Fyrtornet".
Erkändt högsta kvalitet inom hela konserverindustrien.

ORIGINAL
SINGER
MÅSKINER

Världsberömda.
SINGER Co.
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filiabler
på alla större platser.

BETALA ALDRIG
mer än 1,60 för 3 kg. bästa Santoskaffe, som erhålles i reklamtyfte för att få affären känd, från vår nybildade kaffeaffär. Ingen bör försumma detta enastående tillfälle, som erbjudes allmänheten. Tillskrif jämte 30 öre i porto Nya Kaffedepöten, Örebro.
OBS! Allt franco.

Hvad skall jag ge till julklapp? Den vackraste present för hvarje dam är: en strutsfjäder! en pleureuse! en häger!

Begär omgående illustrerad katalog, som sändes gratis o. franco från importören
ERICH NAEHRING, HAMBURG 36.
Återförsäljare antagas öfverallt!

Annonsera i Idun!

Köp
Schweizer
Taft

Begär prof på våra nyneter i svart, vitt och kulört: Taffetas, Changeants, Façonnés, Crêpe de Chine, Duchesse, Ecossais, Eolienne, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern. Sammet och Plysch till klädningar och blusar o. s. v. såväl som blusar och rober med äkta Schweizer-broderier i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidetyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz)
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

Sejon Dantor och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT MED OFVANSTÄENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFÄRER.

sidan med och brynes vackert, hvar efter den vändes och spådes, först med den kokande buljongen, därefter till den kokande grädden eller mjölken, och får steka med tätt slutet lock, tills den är mör, eller omkr. 2 1/2 tim., hvar under den öses öfver omkr. hvar 10:e min. Sadeln läggs upp på varmt fat, köttet lossas nätt på båda sidor om ryggraden, läggs på ett skärbräde och skäres tvärs öfver i vackra skivor, som åter sammanläggs på sadeln, så att den ser hel ut. Garneras med brynt potatis, salad eller persilja och serveras med vinbärs-gelé samt afredd säs.

Klenäter (omkr. 350 st.). 15 äggulor, 1 1/2 ägghvita, 250 gr. florsocker, 2 1/2 dol. extra tjock grädd. 1/2 vinglas konjak, 750 gr. hvetemjöl.

Till kokning: 1 1/2 kg. smält ister, 1 msk. brännvin.

Beredning: Äggen och sockret röras 1 tim. åt samma håll, därefter tillsätts den till hårdt skum slagna grädden, konjaken och sist mjölet. Degen arbetas mycket väl, så att den blir seg. Den täckes öfver och får hvila öfver natten, annars är den mycket svår att kafla. Degen utkaf-

Det bästa,
rikhaltigaste och mest utsökta
sortiment af Kontinentens
alla senaste nyheter!

SIDEN
hafva vi just nu och erbjuder
vi ärade kunder till ett besök!
Alla kunna erhålla vår stora
profkollktion franko och
Gratis!

Reproducerade världens för-
nämsta sidfabriker
Besök eller tillskrif
BRUNKEBERGS MANUFABRIK
BRUNKEBERGSTORA 24 - STOCKHOLM
Allm. Tel. 5190 Rikt. Tel. 715

Elisabeth Östmans Husmoderskurs

— praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi —
börjar sin 23:e termin den 23 januari 1913. Till följd af föregående års stora antal elever har anordnats parallellundervisning i den med 2 modern inredda kök försedda nya, fidsenliga lokalen Klarabergsgatan 40. Prospekt erhålles och anmälningar mottagas af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,
Riks 2085. Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss, Stockholm. Allm. 9302.

WINBORGS malna KRYDDOR

i bleckburkar o. paket, försedda med vårt vidstående fabriksmärke.

garanterade rena och fria från främmande tillsatser. — Malna af bästa och finaste direkt från utlandet importerade kryddor.

Kontrollant: Professor G. Lagerheim. Försäljes hos Herrar Speceri- och Delikatesshandlande.

A.-BOL. TH. WINBORG & C:o, Stockholm.
Kungl. Hofleverantör.

Den gulaktiga färgen å

Vargårda
Hafregryn—Hafremjöl
är en följd af den näringsrika gluten-
hinnans bevarande.
Analys (ägghviteämnen):
1:o) Vargårda 2:o) Fabrikat, där gluten-
hinnan är bortslipad,
13,8 % c:a 10 %
OBS! Gröten härigenom mera närande
och aptitlig, ej klisterartad och slemmig.
Köp originalpaketer.

Kungl. Hofleverantör
A.-B. Östlund & Almquist
Piano- & Orgelfabriker, Arvika.
Högsta utmärkelser & senare årens
världsutställningar för

Flyglar - Pianonon - Orglar
i tävlan med olika nationer.
20,700 instrum. i bruk. Begär prisk.
Göteborg, Stockholm,
Kungsgatan 15. Drottninggat. 23.
Malmö,
Baltzarsgatan 42.
Filialförest. i Stockholm: Musikdi-
rektör Carl Bohlin.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 47.
Domaren skiljer hufvud-
sak från bisak.
Vid den företagna granskningen af
de insända lösningarna ha de två först
påträffade rätta lösningarna lämnats
af följande personer, hvilka alltså
erhålla de utfästa prisen. Första
priset: Fr. Elin Åberg, Mölnbo.
Andra priset: Fr. Anna Wann-
berg. Söderhamn.

TIDSFÖRDRIF.
DEN NARRADE VÄRDEN.
6 unga studenter kommo till en en-
klare restaurant och sade till värden:
»Om ni vill ge oss middag till 50
öre person lika många gånger som vi
kunna sitta vid ert bord i olika ord-
ningsföljd, betala vi er 200 kr.» Vär-
den gick in på förslaget i den tron
att han skulle göra en god affär.
Hur mycket förlorade han?

SIFFERANAGRAM.
1, 2, 3, 4, 5 = en grekisk hjälte,
1, 4, 5, 2, 3 = en profet,
3, 4, 5, 1, 2 = ett kvinnonamn.

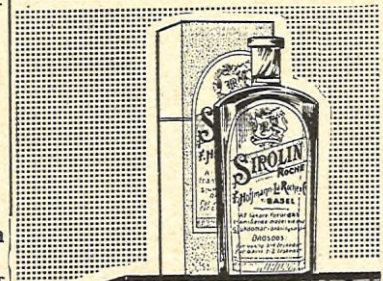
EN SKALD OCH HANS VERK.
Följande bokstäfver och stafvelser
rätt sammanställda bilda 8 ord, hvil-
kas begynnelsebokstäfver beteckna
namnet på en svensk skald och slut-
bokstäfverna namnet på en af hans
lyriska dikter.

u, ne, nd, a, ren, sk, a, s, o, sy,
a, d, g, ma, op, r, o, ol, p, la, nn,
ys, ur, o, ny, fr, g, le, l, e, k, r, en.
Orden beteckna: 1) en hög symbol,
2) en af världsdelarna, 3) en insekt,
4) en svensk författarinna, 5) en få-
gel, 6) en af Karl den stores fält-
herrar, 7) en af gratierna, 8) en buske.
Anna H—m.

LÖSNINGAR TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 50
REBUSEN: Mycket underbart finnes
mellan himmel och jord.

SVAR
Å den senast införda serien frågor följa
här nedan svar, och har redaktionen
ansett, att det väfsta priset 10 kr. denna
gång bör tilldelas signatören Mea, hva-
dan innehafvaren af denna signatur beha-
gade anmäla sig å vår byrå för beloppets
utbetommande.

N:r 276. »Fet fru» bör ej göra sig
onödigt bekymmer öfver att hennes
man är mager. När han öfverhufvud
taget eljes är frisk och sund — som
ni själf säger — mån han mycket
bättre af att ej vara fet: »välmågan»
i yttre mätto är så ofta förenad
med en massa krämpor, hvarför ni
själf bör akta eder för att få för
mycket därpå. Människan äter i all-
mänhet mycket mer än hon behöfver,
och skulle vara friskare om hon tänkte
därpå. För öfrigt beror så mycket på
anlagena. En del bli ej feta hur
mycket de än äta, andra åter bli
det af nästan ingenting. För dem som
till följd af vissa hälsokäl behöva
fetma, rekommenderas vanligen ham-
fröfvälling, en stor kopp hvarje mor-

**Förkylnings-
sjukdomar, såsom
Hosta, Bröstkatarr
och Influenta lin-
dras och botas af
Sirolin "Roche".**
Välsmakande och
apitgiftvande, bäs-
ta skydd mot bröst-
åkommer.
Erhålles på alla apotek.

ALLA SNÄLLA BARN

THULE-CA CAO

FÅ MORGON OCH AFTON

gon. Hampfrö för detta ändamål finns
att få köpa i burkar jämte bruks-
anvisning. Mjölratörer (gröt, puddin-
gar), potatis, feta säser, kött (syn-
nerligen oxkött anses befordra fetma,
men därmed lär äfven följa gikt, om
det förtäres i myckenhet), söta efter-
rätter, öl till måltiderna, mycket
mjölk — se där hvad som i betydlig
grad ökar volymen af vår kropps-
hydda, helst om man om aftnarne in-
tager rikliga måltider och därtill för-
summar att taga nödig motion. Men
det senare är hälsa. Mea.

N:r 277. Ingredienser: 1,7 kg. apelsin-
er, 2,125 gr. socker, 152 ctl. vatten,
2 & 3 citroner.

Beredning: Apelsinerna skäras tvärs
öfver så fint som möjligt eller fylfas
med gurkhyvel. Alla kärnorna bort-
plockas efter hand. Massan kokas i
syltkiittel med vatten 4—5 tim. tills
strimlorna äro så mjuka att de med
lätthet kunna söndertryckas med fin-
rarna. Sockret tillsättes, kokningen
fortfär öfver svag eld tills marmela-
den är fullkomligt klar och genom-
skinlig då den upphälles att af-
svalna. Fyller i burkar och får stå till

Elakartad epidemi sprider sig ej, om hvar och en dagligen till munhållans och fändernas vård använder F. Paulis Azymol.

Mellins Food

är bästa kraftnärning för svaga, klens barn i alla åldrar.
Bok om barns uppfoäning gratis och franko från Mellins Food Depôt, Malmö

följande dag då dessa öfverbindas
på vanligt sätt eller skäres marme-
laden i de fasoner man själf önskar.
Kan förvaras öfver år.

Anm. Saften af tvänne citroner
höjer smaken och bör gärna tillsät-
tas under kokningen eller ock be-
handlas de som apelsinerna. Elsa.

— 11 apelsiner, 1 citron, 2 kg. soc-
ker.

Apelsinerna tvättas och läggs hela
i en emaljerad gryta med så mycket
vatten att det står öfver dem och
få koka tills de äro så mjuka att en
vispkvist går lätt igenom. De uppta-
gas en i sänder, klyfvas och köttet
befrias från hinnor och kärnor. Skalen
skäras i fina strimlor, sedan det
hvita borttagits. Citronskallet skäres
också i fina strimlor sedan saften
uppressats. Af det vatten hvari apelsin-
erna kokats tagas en liter, hvil-
ket påsättes tillsammans med sockret
och apelsinmassan och får koka 1 1/2

Den vackraste hyn

har den som dagligen använder
Abecatvål.
Tillv. Fabriken Carl, Malmö O.
Rikst. 445.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets
ställning den 30 november 1912.

Tillgångar:	Skulder:		
Kassabehållning	1,774,785:10	Aktiekapital	15,000,000:—
Obligationer	8,614,410:—	Reservfond	4,700,000:—
Fastigheter o. Inventarier	4,931,259:14	Dispositionsfond	200,000:—
Reverser med hypotek af diverse	51,839,348:95	Pensionsfond	141,910:53
Växlar	30,384,495:13	Depositions- & Kapitalr.	53,908,575:34
Kreditiv o. Kontokurant-räkningar	15,362,224:62	Sparkasseräkning	22,878,975:77
Hos inhemska banker	411,185:72	Upp- & Afskrifnings- o. Kontokuranträkn.	9,534,148:28
» utländska banker	554,911:99	Postremissväxelräkn.	1,221,409:17
Å andra räkningar	2,931,091:45	Till inhemska banker	1,667,398:98
		» utländska banker	775,839:84
		Å andra räkningar	6,805,454:19
Kronor 116,833,712:10		Kronor 116,833,712:10	

LIEBIG'S Köttextrakt

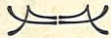
gör den därmed tillredda födan kraftigare och bättre, utan att därvid förtaga matens egen naturliga smak. Det är ett enastående medel, som ingen förständig husmor borde underlåta att använda. Bruksanvisning medföljer hvarje burk.

Ensamtörsäljare för Sverige: Ivan Wählstedt & C:o, Stockholm, Göteborg.

GRAND ETABLISSEMENT FLORAL

"Callisté".

Charles de Coppet, horticulteur à St. Laurent-du-Var (A. M.) près Nice.

Felfria friska Rivierablommor.

Sändes i olika stora korgar mot Frs 5: 50, 11: — och 16: 50 i postan — Kr. 4: —, 8: — och 12: — visning.

Hjalmar Söderberg

Den allvarsamma leken.

Roman. 422 sid.

Pris 5: 75.

Albert Bonniers Förlag.

Praktiska julgåvor

på Lars Hökerbergs förlag till salu i alla rikets boklädare och

välkomna i alla hem!

Den gyllene kokboken: Ingeborg Zethelius' samtliga kokböcker + Rådgifvare för hemmet i ett eleg. band i guldkloth, 3 kr.

Ingeborg Zethelius' Märkböcker: 2 häften med olika mönster à 1: 25.

Broderiboken af Lisa Chronwall med 17 alfabet m. m. samt div. andra broderimönster. 1 kr.

Modern Märkbok af Sam Andersson. Större format 1: 50.

Årsbok för hemmets räkenskaper af Frida Schager. Särdeles praktiskt uppställda räkenskapsformulär. Kart. 1: 75.

Skönhetsvården af vic. de Reville. Bästa anvisningar för bibehållande af ett friskt och ungdomligt utseende. Med 15 planschbilder. Eleg. inb. 2: 25, häft. 1: 50.

Våra barns fostran och vård af prof. Seved Ebbing. 3:e uppl. i eleg. band 3: 50; häft. 2: 75.

Ny bok af Prinsessan Karadja.

Röster ur det fördolda. (Dikteykel). Kr. 1.50.

Mot Ljuset. 9: de tusendet. Kr. 1.—.

Hoppets Evangelium. 5: te tusendet. Kr. 1.25.

Litteraturförlaget, Stockholm.

Glöm ej

att förnya prenumerationen på Idun!

Tacksägelse.

Genom folkskoll. K. V. Norell har jag till min stora glädje fått mottaga följande bidrag: Grosshandl. den hr Oscar Forsberg, Stockholm, 10 kr.; Fröken Emelie Sundin, Salvesta, 5 kr.; Fru Maria Rosin, Stockholm, div. kläder; Fröken M. V. Lundholm, Källsviken, Dalby, 3 kr.; Fröken Inga Vättring, Kristinehamn, 5 kr.; Fr. Malin Nordström, Delsbo, 1.50 kr.; Hallsberg, 10 kr.; A. E. A., Norrköping, 1 kr. Till ofvanstående frikostiga givare får jag härmed uttala mitt stora och från hjärtat gående tack. Garpenberg den 24 nov. 1912. ERIK SÖDERBERG.

Elsa Beskows nya bilderbok "Pelles nya kläder" nu utkommen. Pris kr. 3: —.

Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm.

Ny väfbok N:o 1 omfattande ett 60-tal afbildningar af väfnader från 4—16 skift med sina solnotor från Elin Johanssons Väfskola, Linköping och Sigrd Palmgrens Väfskola, Norrköping, redigerad af Gerda Björck. Pris 3 kr. Försäljningen sker gen. Bokhandeln, Östergötlands Läns Hemslöjdsförening samt utgifvaren.

ILIP HOLMQUIST'S Handelsinstitut, Göteborg. 300—400 elever årl. 15—20 akademiskt och praktiskt bild. lärare. Begär värt 40-sid. ill. program. Vårterm. börjar den 15 jan. ÖRNÄMSTA SPRÅKINSTITUT. BARKKURS

Aldrig har en tvåsort så snabb funnit väg till den finare toilettens som

M. Zadig's patent. Grädd-Tvål mild och behaglig; gör huden skär och vacker.

Åt Eder dotter

som snart är beredd att flyga ur boet, kunna vi anbefalla Eder en praktisk och vacker julklapp: Iduns Kokbok, den till innehåll och utstyrsel modernaste af alla svenska kokböcker. Om Eder dotter kan laga mat eller ej gör härvidlag intet. Hon bör i hvarje fall äga en kokbok. Ni har helt enkelt icke lof att skicka ut henne i världen utan en kokbok, eller rättare utan Iduns kokbok. Det är en julklapp Eder blifvande måg ofta kommer att tacka Eder för.

Annonser i Idun!

timma. Öses i upphettade glasburkar och kan förvaras länge. En lika god marmelad erhålles af: 1 kg. färska morötter, 4st. citroner och 3/4 kg. socker. Tillagning: Morötterna tvättas och förvällas så att skalet kan borttagas med en handduk (fläs), skäras sedan i två längder och om kärnan är gul, borttages den, sedan påsättas de i kokande vatten och få koka så mjuka, att de kunna passeras genom härskit; något vatten bör medfölja. Citronsaften urpressas och skalen skäras i strimlor samt blandas tillika med sockret i morotsmassan, hvilken nu åter får koka tills den faller i flingor från skeden. Serveras till rostadt bröd till te.

Örebro Husmoderskola. N:r 278. Edra växter få för mycket vatten. Om de stå i dubbla krukor, tagas de upp och tvättas rena samt sättas i fönstren på fat och få torka. Samtidigt strös litet snus ofvån på mulnen, men den får ej komma vid stammen eller bladen. Detta driver mask och kryp ned i faten, hvarst man passar på att skölja af dem. Det är ingen fara för att växterna dö af torka om vintern, ty de behöfva då ytterst litet vatten. Husmoder.

Inez skall pulverisera kol, helst af furuvud, och strö ett rätt tjockt lager öfver jorden i blomkrukan. Ett säkert medel mot sådana parasiter. Hoja Carnosa.

N:r 279. Höör i Skåne anses vara en af våra billigaste platser. Hyrorna där äro fabelaktigt billiga. Flera villor och bostäder med trädgård lära där vara till uthyrning för 3 à 4 hundra kr. pr år. Höör har goda kommunikationer och naturen är vacker. Annonsera i Sydsvenska Dagbladet Snällposten.

35 år bör anmäla sin adress och medsända frimärke, då svar skola tillställas henne. Red.

Lefnadsomkostnaderna ställa sig olika, beroende på i hvilken trakt ni ämnar slå er ned. Möjligen kan ni genom annons t. ex. i Idun i någon familj få mycket billig inackordering genom att hjälpa till med lättare sysslor i hemmet, några timmars läsning med barn eller hvad ni eljes kan åtaga eder. Vill ni åter bilda eget hem, torde ni väl billigt nog kunna få hyra mindre bostad (annonsera då efter sådan i platstidning och om sällskap i Idun). Hushållsutgifterna pr person torde beräknas till 30—40 kr. pr månad, om pretentionerna äro måttliga. Är ni sjuklig, måste ni naturligen ha ordentlig kost. Sätt eder äfven i förbindelse med fröken Valborg Lagervall, Birger Jarlsgratan 5 Stockholm. Hon är styrelsemedlem i Föreningen »Själlförsörjande bildade kvinnors hvilohem» och kan kanske ge ett uppslag. Mea.

N:r 280. Välsorterad lager af profbyster finns hos Aktiebolaget Skyttstall, Drottninggatan 53, Stockholm, såvida adressen ej ändrats sedan jag antecknade den. Medsänd vid beställning ett foderli med hög krage. Byst lackerad kr. 17: 70, dito med tygförevdrag kr. 11: 56, dito justerbar kr. 24. På extra beställning utföres effiguren noga afpassad byst kr. 18. Samtliga byster levereras med förstälbar fot. Till landsorten mot efterkräf. Ebon.

N:r 281. Skrif till Fredrika Bremerförbundets byrå i Stockholm och begär prospekt och upplysningar om dess husmoderskurser vid Rimforsa. Ni kan där samtidigt få lära sköta ett landthushåll och erhålla nödiga kunskaper i trädgårdsskötsel, hvarstret ni lätt kan få plats att förestå hem på landet. 20 febr.—31 maj pågick i fjol en kurs (hush. ekonomi, matlagning, bakning, mejeriarbeten m. m.) mot en afgift af 25 kr. pr månad. Mea.

För bildade unga flickor finnes det många utmärkta fortsättningskolor såsom: Fröken Olga Schuldeis fortsättningskurs för bildade flickor, adr. Fogelsta, Tumba; Kvinnlig utbildningskola, Villa Hult, Kneippbadet; Kristinehamns och Katrineholms praktiska skolor. Lärarkommittén för Stockholms arbetsstugor för barn, Trädgårdskurs anordnad för bildade flickor vid Husmoderskolan i Karlstad, fru Stina Svartlings trädgårdsskola, Espenäs, samt Adelsnäs trädgårdsskola, Atvidaberg.

N:r 282. I hvarje stad finnas agenter för våra äldsta och solidaste försäkringsbolag (Thule, Svea, Skandia m. fl.), där ni utan någon som helst afgift får alla de upplysningar ni möjligen kan önska. Dessutom finns Allm. kapital- och lifräntestalten i Stockholm, hvarifrån ni likaledes kan begära upplysningar. Sjukkasor pläga och finnas åtskilliga på de flesta platser. Efter skriftlig ansökan blir ni utan svårighet intagen i en sådan. Medlemsafgifterna ställa sig naturligtvis olika. I en del betalas en årlig afgift af några kronor och sedan 1 krona för hvarje medlem som aflider — i dylika fall utbetalas kassan eller föreningen vid dödsfall 500 kr. som begrafningshjäl. Mea.

N:r 283. Busen eller den sak man önskar färga tvättas i varm sodalut och sköljes i rent vatten. Medan vattnet i kitteln ännu är kallt lägges färgen och röres väl. Man eldar nu under kitteln, rör då och då i färgbadet tills det kokar, sedan lägges det rena väta plagget (som måste hafva god plats) att färgas på 1 à 1 1/2 tim. vid sakt a eld under god omröring. Önskas färgen mörk, kokas det starkt den sista halftimmen. Dagen därpå sköljes plagget i 2—3 vatten och torkas i skuggan. Akta och giftfria färger köpas hos kemikalister-

na eller i något färgeri eller garnaffär och begär man endast färg. Den bästa färgen erhålles dock från »Färfabrikerna Taaborg, Köpenhamn, och säljas dessa paket i alla välsorterade kemikalieaffärer. Ellen.

N:r 284. Tvättad händerna i vatten med stark tillsats af ättika eller eller också använd 1 del pulveriserad vitriol, 1 del saltpetersyrad vismut och 3 delar pulveriserad alun. Ingnid puder ett par gånger dagligen.

— Tvättad händerna. Lagg litet hafremjöl i vattnet. Haf undertröjor med långa ärmar, så att ni blir varm om händerna. Ebon.

N:r 285. Giktpatienter böra ej förtära mycket kött och uteslutande hvitt sådant (kalv, höns, fågel), däremot rikligt med grönsaker och frukt. I synnerhet anses sparris, selleri o. d. nyttigt. Likaså smultron och jordgubbar, dessa böra förtäras i rikligt mått då tillgång därpå finnes, men utan grädde och socker. Mjök anse flere läkare bör undvikas. Likaså alla spritdrycker. Drink ej mycket te eller kaffe. Nyttigt anses »Vittelvattnet» som fås från Södra Gymnastiska Institutet, Mariahissen, Stockholm. Mea.

Lugna nerver

och nervstyrka önskas af alla oroliga, nervösa, tankspridda människor, vilka i det dagliga livets trampkvavn ej kunna iakttaga en fönuftigt hälsovård. De, som ej ha tid att vara sjuka, men ej heller känna sig verkligt friska. De, som endast äga en »passiv» hälsa men ej erfar verklig arbetsglädje och levnadslust.

Man är retlig, nedstämd, olustig för allting, missnöjd med sig själf. Tid efter annan uppträda lättare störningar i matsmältningsorganen och den sunda, förträffliga matlust, utan vilken den bästa näring blir smaklös och fadd, återkommer alltmera sällan.

Den uppmärksamme iakttagaren, liksom öfverhuvudtaget var och en, som bryr sig om att värda sin hälsa, tager dessa varningar i akt. Han överlägger med sig själf: vilket medel är egnat att stärka den försvagade organismen, att höja dess motståndskraft mot skadliga inflytelser? Vad förmår att återställa kroppens förra hälsa och den därmed förbundna levnadsglädjen och arbetslusten?

Den som vill undvika att skada sig själf genom att använda något av de öfverdrivet beprisdade, mindervärdiga alster som salubjudas, rådfrågar sin läkare eller tager reda på: vilket preparat åtnjuter de flesta läkarnas — alltså de verkligt sakkunniges — förtroende? Vilket har längst hävdad sitt anseende? Vilket har den jämnaste utbredningen i alla kulturländer?

Alla dessa förutsättningar passa in på Somatos, och kunna i själfva verket endast påvisas för detta medel. I stället för att experimentera med obekanta medel bör man därför först försöka med Somatos, vilket med största sannolikhet medför ett gott resultat.

Somatos tillför den försvagade organismen koncentrerade ägghviteämnen, vilka äro befriade från all öfverflödig ballast. Dessa ämnen smältas därför lätt och utan uppskov och övergå hastigt i kroppens safter. Somatos sparar arbete för matsmältningsapparaten.

Samtidigt eggas på ett naturligt sätt avseendringen av de viktiga matsmältningssafterna. Aptit och matsmältning förbättras och den jämte Somatos intagna maten blir grundligare utnyttjad. Somatos utför matsmältningsarbete.

Denna egenartade verkan som »naturlig matsmältningshjäl» förklarar även de stora förbättringar, som Somatos åstadkommer just i nervösa personers hälsotillstånd.

Vad för? Emedan nervsvaghet i regel sammanhänger med brist på aptit och störningar i matsmältningen, ja, direkt förorsakas av dessa krämpor. Så har nyligen från vetenskapligt håll det intressanta faktum fastslagits, att en nevrastenikers mage rör sig 4—5 gånger hastigare, än den hos en frisk människa. Ävenså är i regel avseendringen av matsmältningssafterna felaktig hos nervösa personer.

Men just på dessa punkter framträda de välgörande verkingarna av Somatos. Det åstadkommer, under sakt men säker reglering av matsmältningsarbetet, sundare blod, som i sin tur uppriskar och stärker kropp och nerv.

De besvärande symptomen: nervös retlighet, huvudvärk, tankspriddhet, oro o. s. v. försvinna för att ge rum för en behaglig förbättring av det allmänna hälsotillståndet, levnadsglädjen och arbetslusten, mot vilket man alldeles icke vill byta till sig den tidigare pendelsvängningen mellan svag hälsa och allvarlig sjukdom.

Begär Somatos å närmsta apotek eller droghandel. Antingen flytande Somatos, »söt» eller »storr» (originalflaskor till kr. 2: 75) eller smakfri pulver-Somatos. Av den senare erhålles satsen från kr. 1: 35. För långvarigare bruk förordas de stora förpackningarna, såsom något fördelaktigare. Somatos erhålles i parti genom Kronans droghandel, Göteborg.

JULPREMIE FÖR IDUNS LÄSARE

MUSIKALIER I PRAKTIK. HÄRMEDE ERBJODES IDUNS LÄSARE ETT ENASTÄNDE TILLFÄLLE ATT FÖR ETT YTTREST LÄGT PRIS, SOM KNAPPAT TÄCKER TILLVERKNINGSKOSTNADER, FÖRFÄRVA DE SENASTE och populäraste kompositioner. Dessa finnas i 3 olika band, hvarje i förtjusande, eleganta lyxparmer med guldtryck, största notformat, finaste papper, utmärkt tryck, lätt sättning för piano. Innehållet är mycket omväxlande: operor, nyaste operetter, revyer, danser o. s. v. olika stycken i hvarje band. Omslags- och reklamsidor äro uteslutna, hvarmed den fördelen uppnått att banden trots det digra innehållet äro lätthanterliga och eleganta. Styckena i denna omsorgsfullt utvalda samling få ej förväxlas med billighetsupplagor som innehålla endast förkortade tryckfria piécer — alla stycken i »Musica» äro i originalbearbetning utan förkortningar.

Band I innehåller 60 musikstycken (207 sidor) däribland: Dollarprinsessan. Till Kejsaren, Carmen, Geisha, Hoffmans sator, På Sicilien o. s. v. Band II innehåller 42 stycken (207 sidor) däribland: Zigenarkärläk. Grefven af Luxemburg, Traviata, Höstmanöver o. s. v. Band III innehåller 45 stycken (215 sidor) däribland: Kyska Susanna, Bilkurtis, Huller om Buller, Moderna Elera o. s. v. Dessutom i hvarje band flera i Sverige ännu ej utgifna eller uppförda kompositioner. Denna förtjusande samling, i hvilken de i hvarje band upptagna styckenas värde öfverströmer Kr. 80, erbjuda vi härmed Iduns läsare till det otroligt billiga extrapriset à Kr. 8: — per band, två band Kr. 15: —, alla tre banden Kr. 22: — plus frakt. Band I och II finnas äfven i enklare pappband och kostad bd. I. 6: 50, bd. II. 7: — kr. Äfven för Fiol finnes ett enastående praktverk innehållande 330 musikstycken i elegant lyxband utvalda för fiol bäst passande piécer ur operor, nyaste operetter, konsertstycken, danser, marscher o. s. v. Mycket omväxlande, ersätter det dyrbaraste musikbibliotek. Pris endast Kr. 10: —.

Rekvizitioner sändas till »Musica», Stockholm, Oxtorgsgatan 5, Rikstel. 10374. Antalet är begränsadt och snart slutadt, då dessa praktverk på grund af deras lämplighet som Julpresent äro mycket efterfrågade. Hvarje önskad namn anbringas på pärmen i guldtryck för 50 öre tillägg pr band. Endast omgående rekvisitioner hinna utföras till Jul och erhålla rek. åtföljda af likvid förträde, eljest expedieras mot postförskott så länge förrädet räcker.

Husqvarna Fotogenkök Beatrice

brinna tyst och jämnt, äro lätt skötta, effektiva och billiga!

Säljas i hvarje välsorterad järn- & bosättningsaffär.

Rökbord,

äkta Benares mesingsbricka 60 cm. diameter, handgraverad i olika vackra mönster, med ställning af i mahogni eller valnöt betsad björk

Kr. 25.—, härtill passande rökservis bestående af 1 Tändsticksställ, 1 Cigarett- och 1 Cigarettbägare samt 1 Askkopp

Kr. 10.—. Till landsorten mot efterkräf. Särdeles lämplig Julpresent.

Hugo Åhrén, Bosättningsaffär, Södra Hamngatan 39, Göteborg.

Skada icke Edra vägar med spikar vid uppsättning af taflo o. andra väggprydnader utan anv. »Stjernkroken». Oöfverträffad i elegans o. styrka. Säljes öfverallt fr. 5 öre pr st. Generalförsäljare Industri. A.-B. Export, Strömsund.

De Damer

som önska sig blinkomst genom att intressera familjer för tillagande af extra god likör af fullkomligt samma smak som de mest kända franska likörer, torde insända adr. under märke »Klosterlikör», S. Gmelin Annonbyrå, Malmö, och erhålles gratis bruksanvisning med prisuppgift. Bemärk: Framställes till ca 1/10-del af vanliga likörpriser.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKÖTERS KOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen. Hufvudkontor: Regeringsgatan 113. Afdelningskontor: Högbergsg. 37. Expeditionstid kl. 9-4, lördagar 9-2. Rikstel. 40 47. Personlig inställelse. Betyg böra medtagas. Anlita närmaste kontor!

MUSIKALISK, barnkar, enkel och anspråkslös bättre flicka, kompetent att undervisa i första elementarklassernas kurser, erhåller god plats på landet första febr. 1913. Svar innan 1 jan., helst med foto., till »Barnkär», Järnvägsstationen Långhem p. r.

KOKERSKA, frisk, ordentlig, kunnig och med goda rek. får till följd af sjukdom god plats i fam. i Örebro den 15 jan. Svar till Ebba Tornberg & Komp., Örebro, f. v. b.

REDBAR, anspråkslös, väluppfostrad och barnkär flicka erhåller t. v. plats mot fritt vivre hos ung prästfamilj i Öre Norrland. Af foto. atföljda rekom. Svar märkt »Kommission», Iduns exp. f. v. b.

FÖRESTANDARINNA. Skriftliga och af intyg öfver utbildning samt föregående verksamhet atföljda ansökningar till platsen såsom föreständarinna för en tillämnad Barnkrubba torde insändas till: »Styrelsen för Barnkrubban i Uddevalla». Erfarenhet i sjukvård erforderlig.

FLICKA af god familj, som vill åtaga sig alla en kokerskas alliganden erhåller sådan plats, såsom familjemedlem, i läkarefamilj med enkla levnadsvanor. Jungfru finnes. Eget rum. Svar till »E. B. C. T.», Sv. Telegrambyråns Annonssafdeln., Helsingborg.

A EGENDOM, närheten af Sthlm, får bättre, enkel, hushållsvan flicka, kunnig i matlagning o. s. v. plats att tillträda på nyåret. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Sthlm.

I GODT HEM, samhälle i Norrland, får undervisningsvan, musikalisk lärarinna plats 15 jan. Tvenne elever, 2-3 klassens kurser. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsg. 34, Sthlm.

ENSAMJUNGFURU kunnig i matlagning erhåller plats att på egen hand sköta 3 personers hushåll. Svar till »X.», Nordiska Annonssbyrån, Göteborg.

FINNS NAGON FRISK och treflig bättre flicka som är villig att ensam sköta ett litet fint hem på landet med hjälp till tvätt. Två personers hushåll. Nu genast eller början på nyåret. Familjemedlem och ett godt hem kan beräknas. Svar till Postfacket 12, Strömsnäs Bruk, Skåne - Smålands järnväg.

Godt hem i prästgård nära Alingsås under hela året erbjuds undervisningsvan, kunnig lärarinna, kompetent att undervisa och leda 2 flickor i I och III kl. vanliga skolämnen, språk och musik samt villig att synnerligast under ferierna biträda husmodern i hemmets skötande. Svar med foto., ålder, betyg och löneanspråk sändes till fru Helena Afzelius, Slävik, Västra Bodarne.

Husmoder. Husmoderbefattningen vid Kungl. Serafimerlasarettet kungöres härigenom till ansökan ledig sist före kl. 12 på dagen lördagen den 4 januari 1913, inom hvilken tid hugade sökande, hvilka icke få hafva uppnått en ålder öfver 40 år, åga att till lasarettets kontor ingifva sina till direktions ställda ansökningar. Löneförmanerna äro 800 kr. årlig lön samt bostad med värme och lyse, tvätt och kost. Befattningen tillträdes den 1 april 1913. Kungl. Serafimerlasarettetsdirektionen.

Läns-(epidemi-)sjukskötersketjänsten i Falköpings distrikt är för ansökan ledig. Af löning årl. 600 kr., event. 25 kr. i pensionsbidrag; samt 1 kr. om dagen, fria resor och fritt vivre vid tjänsteförättning. Då så ske kan ledighet 14 dagar årligen utan löneafdrag. Ansökningar ställas till Skaraborgs läns sjuksköterskenämnd och insändas till Förste provinsialläkaren i Mariestad före den 1 jan. 1913. Prästbetyg, läkarebetyg, intyg om kompetens samt meritfört. i öfrigt böra medfölja ansökan. Tjänsten skall tillträdas den 1 febr. 1913. Instruktion och öfriga underrättelser erhållas genom Förste provinsialläkaren i Skaraborgs län.

Länssjukskötersketjänsten med station i Vänersborg är till ansökan ledig. Kompetensvillkor: att å godkänd sjuksköterskeskola genomgått fullständig teoretisk-praktisk utbildning som berättigar till inträde i Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionanstalt, hvilken sköterskan är skyldig tillhöra. Begynnelselönen 700 kronor. Tjänsten skall tillträdas häst 1 januari, senast den 1 mars 1913. Ansökan jämte utbildnings- och tjänstgöringsbetyg samt prästbetyg insändas fortast möjligt före 15 inst. januari till Förste Provinsialläkare Nils Englund, Vänersborg.

Vid Avesta kommunala mellanskola förklarar till ansökan ledig en ordinarie ämneslärarinneanställning i modersmålet och geografi förträdesvis att tillträdas den 1 juli 1913. Med anställningen kan biträdande föreständarinnebefattningen förenas. Lön och kompetens enl. Kungl. kungörelsen af den 8 dec. 1911. Vederbörlig ansökan, ställd till skolstyrelsens ordf., skall vara insänd senast den 9 jan. 1913. Avesta den 10 dec. 1912. SKOLSTYRELSEN.

Ung musikalisk flicka kan få plats att resa med svenskt kapell. Någon kunskap på antingen fiol, violoncell eller piano förutsätts. Närmare upplysning gm bref. Svar med ålder och helst foto. till »Musikdirektör», Allm. Tidn.-kontoret, Gust. Ad. Torg, Sthlm.

Sköterska vid hospital. Sköterska, som genomgått elevkurs vid något statens hospital får plats från den 1 jan. vid Visby hospitals kvinnoafdelning. Betyg torde snarast sändas till HOSPITALSKONTORET.

En nyinrättad plats som öfversköterska med 600 kr. begynnelselönen jämte naturaförmåner samt en sköterskeplats för sinnessjukafdelningen med begynnelselönen 300 kr. jämte naturaförmåner finnas lediga till ansökan vid fattigvårdens i Falun fullt tidsenliga sjukhus. Till platserna, som om möjligt skola tillträdas den 15 nästkommande januari, skola ansökningar ställas till Fattigvårdsstyrelsen i Falun af fullt kompetenta sökande insändas till Sysseoman J. H. Lindgren, Falun, Falun i dec. 1912. FATTIGVÅRDSSTYRELSEN.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spisar. Dessa baka bättre än alla andra. I ågnen uppvärms fullkomligt jämt. Begär prisurakant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE SKÖTERSKA, som genomgått sjukvårdskurs vid hospital, önskar plats att sköta herre eller dam i privat hem eller hospital. Svar märkt »B. W.», Vadstena p. r. VÄRDINNEPLATS önskas af 31-årig bildad dam. Genomgått Uppsala Fackskolas Husmoderskurs o. i många år förestätt föräldrahemmet samt är i öfrigt intresserad för ett hems skötande. Bästa ref. Svar till »Nyar 1913», Uppsala p. r. SPRÄKKUNNIG, undervisningsvan ung flicka önskar plats som resällskap eller i hem på landet. Svar till »Amerikansk», Allm. Tidn.-kont., Gust. Ad. Torg, Sthlm. ÄLDRE FLICKA af god familj, barnkär, sy- och hushållskunnig, önskar nu eller till nyåret plats, helst hos svensk familj, bosatt i Köpenhamn. Svar till »Anspråkslös», Iduns exp. UNG FLICKA af god familj önskar komma i verkligt bildadt privat hem för att lära husliga göromål. Gärna i Uppsala men även annorstädes. Villig att betala. Utförligt svar till E. Rahne, adr. fru M. Holmgren, S. Storgatan 6, Helsingborg. UNG LÄRARINNA önskar 1 jan.—15 febr. komma i familj som hjälp och sällskap. Svar till »Fritt vivre», Iduns exp. f. v. b. SKOLKÖKSLÄRARINNA önskar plats. Svar fortast möjligt till »M. B.», adr. Falernum. 22-ÅRIG ELEMENTARBILDAD ANKA önskar plats som guvernant. Språk, första årens kurser i tyska. Musikalisk. Helst till större landegendom. Tacksam för svar märkt »Värtermi-nen», Annonkont., Odeng. 63, Sthlm. HUSLIGT intresserad, bildad flicka (26 år) som genomgått husmoderskola i Göteborg önskar plats i fint hem, där jungfru finnes. Lön önskas. Svar till »R. D.», Nord. Annonssbyrån, Göteborg. UNG bildad flicka som genomgått ettårig kurs vid lasarett önskar privat sjukvård. Glad och vänligt sätt. Svar till »Hjälpen och sällskap 1913», Iduns exp. BILDAD 23-årig flicka önskar plats att gå frun tillhanda, är även villig tillse större barn. Flerårigt betyg från föregående plats finnes. Svar till »23 år», Iduns exp. f. v. b.

VAN barnsköterska önskar plats den 1 jan. helst för nyfödt barn. Svar till »Van 25 år», Iduns exp. EN 25-årig bättre flicka önskar till den 1 febr. plats i god familj där jungfru finnes, för att deltaga i hushållsgöromål. Har genomgått hushållsskola och förut innehaft plats. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Iduns exp. SKICKLIG, ordentlig hushållerska önskar plats 15 jan.—1 febr. Svar med uppgift om lön, fordringar m. m. till »Samvetsgrann», Iduns exp. f. v. b.

Plats i familj önskas på nyåret, helst prästgård, af en ung flicka från landet som genomgått hushållsskola. Är villig hjälpa till med alla i hemmet förefallande göromål. Tacksamt emotseende svar till sign. »23 år», Länstidningen, Jönköping.

I bildad familj på landet, helst prästfamilj, önskar 25-årig flicka af god familj plats mot fritt vivre såsom husmoderns hjälp. Van vid hushållsgöromål och något kunnig i sömnad. Svar till »25», Örebro p. r.

Flicka som genomgått 8-klassigt läroverk, barnavård och hushållsskola, önskar plats att under matmoderns ledning samt där tjänare finnas sköta hushållet. Alder 19 år. Svar till E. Stenberg, Pildamsvägen 14, Malmö.

I GODT HEM på Östermalm kan en skolgosse få dela rum med annan snäll gosse. Moderat pris. De bästa ref. från nuvarande och forna inackorderingar. Svar till »God omvårdnad», Iduns exp., Sthlm.

EN MEDELÅLDERS DAM kan få god inackordering på nyåret i naturskön trakt, härlig luft, goda kommunikationer, på landet, nära stad. Svar till »Stilla hem», Bergvik p. r.

PRÄSTANKA eller prästdotter i saknad af hem, kan mot billig inack, erh. sådant i barnlös prästfamilj, samt vara något till hjälp och sällskap i ensamheten då inget umgänge finns. Adr. »Hem», Falköping-Rantan p. r.

INACKORDERING i bild. hem där ungdom finnes för en ung flicka. Deladt rum. Förstkl. hus, badrum. Fru Tyra Dillner, Hornsg. 4 III, Sthlm.

LADY wishes in Spring one or two Scandinavian desirous of improving English. References Foreigners. Terms 25/ per week. Apply in English Miss Woollicroft, Leek, Staffordshire.

UNDER JULFERIERNA erbjudes lärarinna eller ensamstående dam god inack. i barnlös familj som bebör egen modern villa med härligt läge invid sjöstad. Pris 3 kr. pr dag inkl. bad, elektr. ljus m. m. Piano och telef. Tillfälle att efter önskan deltaga i hushåll. Svar till »Hvila i vänligt hem», Iduns exp., Sthlm.

SKOLMÄNNISKOR. Ångnam och billig inackordering å Arelids hvilohem, adr. Anten. Rikstel Anten 2 b.

UNGA FLICKOR, som önska vistas i Hannover för att lära språket, erhålla god pension och omvårdnad i bildadt hem. Referens fröken Svea Terserus, Höltystrasse. Svar till fru J. Katzenstein, Wedekindstrasse 12 II.

GODT HEM i lärarefamilj på landet — ej långt från Norrköping — kan erhållas fr. o. m. 1 jan. 1913 för skolgudom. Undervisning i vanliga skolämnen samt i språk och musik meddelas, om så önskas. Svar till »Godt hem», Norrköping p. r.

SKOLINACKORDERING. Skolflicka får till värtermi-nen dela rum med dylik hos lärarinna. Nära Odenplan. Svar till »God omvårdnad», Postkontoret Odengatan.

VÄSBY HVILOHEM, 5 min. promenad fr. Väsbys stat., mottager nervsjuka och klena. Exam. sköterska, läkare i närheten. Allm. tel. Hammarby 36. Postadr. Väsbys hvilohem, Väsbys. Äldre personer i behof af vård mottagas.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Inackorderingspris 3 kr. pr dag, 70 å 80 kr. för mån. Adr. Högåsen, Arvika.

Bogstens Hushållskurs 1 febr.—1 maj. Billig och lärorik. Fru IDA PALMGREN, Bettua.

Långbanshyttans Slöjd- och Hushållsskola ny kurs 15 januari. Begär prospekt. Adr. Långbanshyttan, Värmland.

DAMER. För härsjukdomar och klen härväxt meddelas utmärkt effektiv medicinsk härbehandling. Mottagning 11—3 i Damfriseringen Upplandskatan 30. Allm. tel. 282 93. Obs.! Utöf behandl. i hemmen. E. Johansson.

Fosterföräldrar! Hvem vill som egen taga en vacker gosse 1/2 år gammal? Svar märkt »Till Nyår 1913», Iduns exp.

Ungdomlig friskhet, återskänkes hyn vid begagnandet af Svalans Crème de Melusine, allra yppersta skönhetscrème. Pris pr burk kr. 1.25. Ett fullt pålitligt medel mot kylskador, ekzem, bölder och hudrodnad är Svalans THEOSBALSAM. Pris pr burk kr. 1.75. Order exp. mot förut insänd likvid eller postförskott från FABRIKEN SVALAN, Stockholm 6.

Eliassons Jul- och Nyårsbrefkort efter originaler af Jenny Nyström och Adele Söderberg, konsttryck. Elsa Beskow och Signe Aspelin, akvarelltryck. Svensk kartong. Svenskt tryck. Obs.! Samtliga dessa kort äro å adressidan märkta: Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm.

Hernösands-Posten ÄR MELLERSTA NORRLANDS FRÄMSTA NYHETS- OCH ANNONSORGAN. FÖRMÄNLIGASTE ANNONSTIDNING I DEN PA INDUSTRI RIKA ADALEN Snabbaste nyheter! Effektivaste annonser!

Rösträtt för Kvinnor. Tidning utgiven av Landsföreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt. 2:dra årgången 1913, 1 krona. Utkommer 1 och 15 i var månad. Prenumeration genom posten.

Julkapp! En ny bokbinderiuppsättning för amatörer är till salu. Svar »100, C.», Kristianstad.

Babylådan Fix. Tre ombyten småkl. till den nyfödde, allt välsydt, pryddigt, lma kval. Kr. 10 + 50 öre frakt till landsorten. Rek. af läk., sjukhus, barnm. Fru Anna Blomberg, Hornsg. 26, Sthlm. A. T. Sö. 46 19.

Vackra starka Dockor! med celuid-hufvud och armar. Pris-belönta å Halmstadsutställningen. Begär prisurakant. NANNY WENNERHOLMS Dockfabrik, Halmstad.

Ångbad i hemmet! Med hopfällbara Ångskåpet Primo kan ång- och varmluftsbad tagas i hemmen för en kostnad af några öre pr bad. Rekommenderas af läkare som det bästa och verksamaste medel mot förkylningar, gikt o. reumatism, sjukdomar i blodet och huden. Öfver 2,000 sålda i Sverige. Gratiskatalog på begäran från Ångskåpet Primo. Utställning Fahnehjelm & Co, Klarabergsgatan 42, Stockholm.

Medsänd om möjligt prof! Skyttlar, Spolar, Nålar, Delar, Olja etc. till Symaskiner af alla fabrikat och system billigast hos H. SACKMANN AKTIEBOLAG 86 Drottninggat. STOCKHOLM Eventuellt icke passande delar ombytas gärna.

KALMAR ÅNGKARN OÖFVERTRÄFFADE HAFREGRYN

Husqvarna Våffeljärn plättpannor, stekpannor och spiselgrytor äro omsorgsfullt tillverkade af 1:a material. Observera de jämna godsytorna! Lätta, trefga modeller. Efterfråga alltid Husqvarna!

En Specialekaffeaffär i Gefle med centralt läge och bra kundkrets är genast att få övertaga på mycket förmånliga villkor. Endast obetydligt kapital behöfves. Särskildt lämplig för ensam dam. Svar märkt »Framtidsaffär C. G.», emottager Gumelii Annonssbyrå, Malmö.

Göteborgs Fröhandel Södra Larmgatan 4, Göteborg. (F. d. Eric Corin & Co.) Katalog öfver köksväxt och blomsterfrö samt lökar för värplantering utkommer i början af januari och tillsändes på begäran gratis o. franko.

Från YSTAD HAPARANOA användes YVY två! Säljes i hvarje välsorterad parfym- och herrekiperingsaffär för 50 öre pr st. Österlin & Ulrikssons Kem. Tekn. Fabrik, - YSTAD -

Flakes, majs & hvete Barnens favoritfrukost Delikat, närande. Ingen tillberedning. Fråga Eder specerist. Parti, Sterling, Sthlm. R. 137 38.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER
Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm, Mästarsamuelsgatan 70.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 14 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Med. Dr. E. Kleens
(ott-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästarsamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städe under adress Saltsjöbaden.

Vid
Göteborgs Gymn. Institut,
Göteborgs Arkader, Göteborg,
längsta specialkurs i Sjukgymnastik o. Massage börjar vårt-terminen den 14 jan. 1913. Begär prospekt!

Sahlströms Förlösningsshem,
Södra Förstadsg. 4, Malmö. Telef. 1238. Ester och Gertrud Sahlström. Ref. Prof. Essen-Möller, Lund, Dr. Gröne, Malmö.

Cascara Sagrada-piller
lösande, magstärkande.
Apoteket Gripen, Stockholm.

Mot grått hår.
Enda fullt tillförlitliga oskadliga medel som återger hår och skägg dess ursprungliga färg. Pris 5 50 + porto. Endast i Fanny Gelins Parfymmagasin, 5 Malmtorgsg., Sthlm. Kungl. hoff.

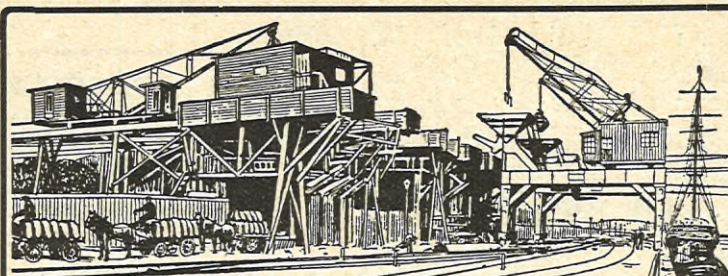
Vårda hyn!
Engelsk pat. Skönhets-Cream Snowleen gör röd och grof hy vit o. len. Renar huden, borttager rynkor, finnar, pormaskar, fnassel, fräcknar o. näsrodnad. Efterlämnar ingen fettglans, därför användbar på dagen. Säljes till Kr. 2 i Kem. Tekn. affärer samt till landsorten mot postförskott direkt från Snowleen Depöten, Gefle D.

Lait Mono.
(Professor Mono).
Gör huden genomskinlig, matt och skär. Pris kr. 4.-, 750 o. 14.-. Endast i Franska Parfymmagasinet, (Hoflev.), 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Vårda håret, om det är sjukt eller friskt, och använd
Zivertz' Extrait Vegetal
bästa hårkonserveringsmedel. Rekommenderat af många läkare. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos Kongl. Hoff. Zivertz' Bfr., Drottninggatan 42, Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Oatine-Crème
är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine C-o, London. Oatine-Crème säljes efter tillförselningen till 1 50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Norrding, Biblioteksgatan 11 o. Drottninggatan 83, Stockholm.

Låt oss hjälpa Eder att välja julklapp!
Genom stora inköp dir. från fabr. kunna vi lev. Eder 6 mtr (lagom till kläd.) rand. Bomullstyg af utm. kv. till Kr. 2.50. Uppg. om bländ. el. rödrand. önskas.
Ett klädn-tyg är alltid välkom. present. Obs.! Verkligt god, reell vara. Fullkomlig belägenhet. Inskänd beloppet pr postanv. snarast, så att Ni erh. varan i god tid.
Väfnadsförlaget, Borås.

H. G. Söderbergs Import A.-B.
Prima Anthracit, Hushållskol, Briketter, okrossad, krossad och småkrossad Koks
Hemköres till alla stadsdelar. All krossning och sortering sker vid våra nya anläggningar vid Värtan, hvarigenom en jämn och stybbri vara kan utlovas.
R. t. 59 14, 30 92, 5 75, 118 09, 118 12. A. t. 4 51, 30 92, 12 82, 25 82.

Köttsoffa
anrättas bäst med
MAGGI^S
Buljong-Tärningar.

LILJEHOLMENS
Stearinfabriks-Aktiebolag
Kungl. Hofleverantör
STOCKHOLM Sö.

Kronljus	Kanalljus
Stakljus	Grenljus
Lyktljus	Julgransljus
Altarljus	Cykelljus

Illuminationsljus
Pianoljus "Splendor"
i engelsk typ.

Endast superior och prima ljus äro stämplade "LILJEHOLMEN"

Lättändliga veckar enligt svenskt patent N:o 16705

KVINNliga UTBILDNINGSSKOLAN VILLA HULT
emottager nya anmälningar till den 15 jan. och 1 febr. på 1-2 och 3 månaders kurser i olika ämnen. I Husmoderskursen ingår förutom enklare och finare matlagning, bakning jämte öfriga hemmets sysslor äfven klädsömnad, linnesömnad, väfnad, alla moderna handarbeten gyllenläder och läderplastik. I sång, musik, måleri, språk, sömnad och väfnad emottages elever oberoende af husmoderskursen. Undervisningen meddelas i hvarje ämne af särskildt därför utbildade lärarinnor. Utöfligt prospekt sändes, hvari referenser af föräldrar till från skolan utgångna elever finnes intagna. Adr.: Villa Hult, Kneippbadet.

Södra K. F. U. K:s Husmoders- och Tjänarinneskola,
Östgötagatan 24 B, Stockholm, börjar sin värkurs d. 1 febr. 1913. Undervisning i alla hemsysslor. 2 frielever (endast från Stockholm) emottagas. Begär prospekt. Allm. Tel. 31001.

Nobynäs Hushållsskola.
Kurs från 15 januari till 1 juni.
Bildade flickor mottagas & Nobynäs Herrgård, härligt läge i hälsosamt trakt & småländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefon 5.

Strängnäs Hushållsskola.
Ny husmoderskurs börjar d. 16 januari. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt och referenser genom Fru M. Braune, Strängnäs.

Karlsro Hushållsskola,
Ljungby, (Småland).
Ny kurs från 21 januari med undervisning i finare o. enkl. matlagning, bakning, konservering, servetbrytning, smöruppläggning, handarbeten, koppar- o. läderarbeten m. m. Begär prospekt. Adr.: "Officersdotter", Karlsro, Ljungby.

Örebro Husmodersskola,
som erhållit Guldmedalj för konserver och sömnad 1911, börjar sin 13:e kurs 15 januari 1913. Undervisning i allt som hör till hushållet, äfven sömnad och konservering. Prospekt genom Fru Alf. Rystedt.

Husmodersskolan i Karlstad.
börjar sin tolfte termin den 24 januari 1913 med följande kurser:
1-årskursen omf. matlagning, bakning, konservering, linne- och klädsömnad, trädgårdsskötsel, barnavård (teoretisk och praktisk m. m.) Hållfärskursen omf. matlagning, bakning och sömnad m. m. 6 veckors kursen omf. matlagning och bakning.
Helnaackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler. Värmeledning, elektriskt ljus, badrum. Prospekt på begäran. Tel. 812. Nancy Enwall.

Joh. Lundström & Co A.-B.
KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88
	22 20	Strandvägen 17	60 19
	20 12	Norr Mälärstrand 22	61 98
	74 47	Söder Mälärstrand	30 60

ALLM.

Palmgrenska Samskolan,
Arsenalsgatan 4, Stockholm.
Högre fullständigt läroverk för flickor och gossar. Dimissionsrätt till student- och realskoleexamen. Förberedande klasser. Expeditionen öppen dagl. kl. 9-1/2 4. Rikts 115 49. Allm. 168 35.
Carl Nordblad. J. S. Hedström.

Ny Slöjd- och Hushållsskola
öppnas vid Nynäs (1 tim. järnvägsresa fr. Stockholm) den 20 jan. 1913. Praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi och kvinnlig slöjd. Prospekt på begäran. Elven Söderlund, ex. skolkökslärarinna, nuv. adress Stugsund. Elin Hultenberg, ex. slöjdlärarinna.

GALA PETER
världens första Mjolk-Chocolade.

Familjer och Föreningar!!!
Roterande Salongsbild-maskiner utlånas gratis!
För studie- och nöjesresor i alla länder. utlånas och ombytas 50 eller 200 härliga bilder, mot 2 kr. och 5 kr. pr vecka. Underwoods Resesystem användbart vid dagsljus och lampljus.
N. Nilsson-Müller, Norrlandsgatan 5, Stockholm. Allm. Tel. 163 88.

För engelska sjuken,
som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år, fås säker hjälp med utvärter medel af undertecknad, som har 8 års praktik i Engelska sjukans behandling.
De mest framträdande symptomerna äro blodfattigdom, slappa armar o. ben, gnattigt lynne, ingen sömna, ingen aptit, somliga äta mycket, mer magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför kyla, klåda och utslag. Bli ej sllemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. Sneda lemmar kunna bli återställda. Brot besvaras mot dubbel porto.
Tusentals intyg ännas.
Hanna Bengtsson, Malmö.
Munkgatan 1.

Damer
med stor bekantskapskrets kunna erhålla god inkomst genom att upptaga order & våra välkända linnevaror.
Gestriklands Linneväfveri, GEFLE I.

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET
ÄR
PÅ PATENTPERSONENS HÅLLNING
CHRISTIANSTAD
KRISTAL PATENT

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
Rikhaltiga variationer. Begär pris.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Mästarsamuelsgatan 38, STOCKHOLM.

Ferrin
Fås på apoteken.
Bästa järnmedel
utmärkt styrkmedel.
Apoteket Lejonet, Malmö.

BRUNKEBERGS TEATERN
Alltid veckans bästa nyheter!

Del bästa hvetemjöllet

"WELLWOVEN"
Genom att specialiseras & ett fåtal märken står fabrikatet upp-nådt i fråga om såväl utöfrande, styrka, kvalitet som pris. Tillhandahållas af de fiesta första klass klädesaffärer, samt engrosister inom landet i Cheviot, Foulé, Engelsk Serge, Croisé i de alltid tilltalande och klädsamma färgerna djupsvart, högblått och modernt grått.
Begär alltid fabrikatet "Wellwoven" hvilket innebär en garanti af högsta kvalitet.
En varas goda beskaffenhet ihågkommes långt efter sedan priset fallit i glömska.

Med detta nummer
följa Iduns
Hjälpreda och Iduns
Mode- och Handarbetstidning.